

ЛЫШЪХЪЭМ ИОФШІЭГЪУ ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Илъэсым изэфэхьысыжъхэм атегущылагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан республикэм иуплэкълөклө-лътэкълө палатэ итхьаматэу Мэхьош Рэщыдэ тыгъуасэ Иофшлэгъу зэлуклэгъу дырилагъ. Палатэм икыгъэ илъэсым Иофэу ышлагъэм, бюджет ахъщэр зэрагъэфедэрэм епхыгъэ уплэкълунэу зэхихагъэхэм изэфэхьысыжъхэм, хэукъоныгъэу кыыхигъэщыгъэхэм ыкӀи тапэкӀэ пшъэрылъэу зыфигъэ-уцужьхэрэм атегущылагъэх.

Мэхьош Рэщыдэ кызыриуагъэмкӀэ, бюджет ахъщэр зэрагъэфедэгъэр гъэунафыгъэным фэшӀ Иофтхъэбзэ 15 зэхашагъ, ащ кыдыхэлъытагъэу объект 52-рэ ауплэкълугъ, шӀпхъэ-правовой акт 22-рэ экспертизэ ашыгъ. Зэфэхьысыжъхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкӀэ, бюджет ахъщэу сомэ миллиарди 3,5-рэ хъурэр зыпӀуагъэхьагъэр зауплэкълум, сомэ миллион 280,5-р шӀуагъэ кымытгъу агъэфедэгъэу кыыхагъэщыгъ. Мы лъэныкъомкӀэ нахьыбгъу хэукъоныгъэхэр зыщагъэунафыгъэр муниципальнэ образованиехэм ябюджетхэр арых. Джащ фэдэу организациехэм япашэхэм ащышхэм лэжъапкӀэм ифонд зыфэди-зынэу щыгъым кыырагъэхъоу, а ахъщэр

ежъхэм зэрэфаеу агъэфедэу бэрэ кы-хкӀы. Палатэм итхьаматэ анахъэу ына-лэ зытыридагъэр псэолъэшӀыным епхыгъэ проектнэ-сметнэ документа-циер зэхагъэуцо зыхьукӀэ, ащ пӀухьашт ахъщэр бӀкӀэ нахьыбгъу кыалыгътгъу кы-зэрэхэкӀырэр ары. Хэукъоныгъэу кы-хагъэщыгъэхэр зыфэдэхэр, ахэр дэгъэ-зыжыгъээнхэм пае ашлагъэр, нэмыкӀ-хэри зэрыт Интернет-сайт палатэм зэ-ригъэр, а къэбархэм цыфхэм защагъэ-гъозн зэралъэкӀыштыр Р. Мэхьошым кыӀуагъ.

— Иофэу шӀушӀэрэр, ащ шӀуагъэу кытырэр республикэм щыпсэурэ цыф-хэм алъэгъун, уасэ фашӀын фае, — кыӀуагъ Тхьаклушынэ Аслъан палатэм итхьаматэ зыкыфигъазэзэ. — Бюджет ахъщэр зэрагъэфедэгъэр уплэкълугъ-ным дакӀоу хэбзэгъэуцугъэр зыукъорэ пащэхэм къатэфэрэ пшъэдэкӀыжыр ягъэхьыгъэныр мыщ дэжыым пшъэрылъ шъхьалэу къэуцу. Ау унашъор шӀыгъэ-ным ыпӀкӀэ Иофыр тэрзэу зэхэфыгъэн, ащ екӀолӀкӀэ гъэнэфагъэ кыфэбгъо-тын фае.

Илъэсэу икӀыгъэм палатэм Иофэу ышлагъэм уигъэрэзэнэу щыт нахь мы-шӀэми, джыри уналэ зытебгъэтын фэе лъэныкъоу щыӀэр зэрэмымакӀэр АР-м и Лышъхъэ кыӀуагъ. АщкӀэ Мэхьош Рэщыдэ пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр кы-фигъэуцугъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фы-рилэу гъэсэныгъэм иӀоф зэрэфла-жъэрэм, кыткӀэхьухьэрэ ныбжы-кӀэхэм яегъэдженкӀэ ыкӀи япӀункӀэ гъэхьагъэхэр зеришӀыгъэхэм афэшӀ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фа-гъэшъошагъ **Науменко Ольгэ Сер-гей ыпхъум**, ШӀэуджэн районымкӀэ кыутырэу Дукмасовым гъэсэныгъэм-кӀэ имуниципальнэ бюджет учрежде-ниеу «Гурыт еджапӀэу N 2-м» ублӀпӀэ классхэмкӀэ икӀэлэгъаджэ.

Щыфхэм япсауныгъэ икӀэухъумэн иӀахьышхо зэрэхишӀыхьэрэм, илъэ-сыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фырилэу Иоф зеришӀэрэм ыкӀи ІәпӀэсэныгъэ-шхо зэрэхлӀым афэшӀ Адыгэ Респу-бликэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **ХьакӀэцӀыкӀу Ларисэ Джантэмыр ыпхъум**, псауныгъэм икӀэухъумэнкӀэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «ШӀэуджэн гупчэ район сымэдджышым» иврач, иучасткэ терапевт.

ШӀуагъэ кытгъу зэрэригъаджэхэ-

рэм, кӀэлэцӀыкӀухэм яегъэдженрэ япӀунрэ зедиштгъу зэхэщӀэгъэным ыналэ зэрэтыригъэтырэм, лъэныкъуабэмэ атегъэпсыхьагъэу кӀэлэцӀыкӀухэр гъэ-сэгъэнхэмкӀэ гъэхьагъэхэр зеришӀы-гъэхэм афэшӀ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **ГъукӀэлӀ Розэ Ахьмэд ыпхъум**, кӀэлэцӀыкӀухэм гъэсэныгъэ тедзэ зыгъэгъотырэ му-ниципальнэ бюджет учреждениеу «Теуцожь районым кӀэлэцӀыкӀу твор-чествэмкӀэ и Гупчэ» икӀэлэгъаджэ.

Илъэсыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фы-рилэу пэублэ сэнэхьат гъэсэныгъэ зэ-раригъэгъотырэм, кыткӀэхьухьэрэ ныбжыкӀэхэм яегъэдженкӀэ ыкӀи япӀункӀэ гъэхьагъэхэр зеришӀыгъэхэм афэшӀ Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Завадская Та-марэ Кузьма ыпхъум**, Адыгэ Рес-публикэм пэублэ сэнэхьат гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкӀэ икӀэралыгъо бюджет учреждениеу «Сэнэхьат ли-цеу N 2-м» икӀэлэгъаджэ.

Пшъэрылъ шъхьалэхэр агъэнэфагъэх

АР-м и Премьер-министрэу КъумпӀыл Мурат муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ район-хэм зӀкӀэмэ япашэхэм зэлуклэгъухэр ады-рилагъэх. Анахъэу зэхафыгъэр упчӀиплӀ — кӀэлэцӀыкӀу ІыгъыпӀэхэмкӀэ чэзыухэр щы-мыӀэжыныхэр, социальнэ лъэныкъом щы-лажъэхэрэм ялэжъапкӀ, гъэсэныгъэм илъэ-ныкъо гъӀкӀэжыгъэныр, къэралыгъо ыкӀи муниципальнэ фӀо-фашӀэхэм ателъытгъэ гупчэхэр кызызлухыгъэнхэр. Мы лъэ-ныкъохэмкӀэ шлагъэу ялэхэр район пащэ-хэм кыалотагъэх.

КӀэлэцӀыкӀу ІыгъыпӀэм ежъэхэу республикэм чэ-зыум щыхъэтым япчъагъэ сабий мини 10-м ехъу, ахэм ащыщэу зыныбж илъэси 3-м кышыцубла-гъэу 7-м нэсыхэрэр са-бий мини 3-м нахьыб. Мы Иофым изэшӀохын республикэм ипашэхэм мэхъэнэ шъхьалэ раты ыкӀи дэгъэзыжыгъэным фэшӀ кӀэу кӀэлэцӀыкӀу ІыгъыпӀэ 15 ашӀынэу агъэнафэ, фэдэ ІыгъыпӀэ чӀэтыным фытырагъэ-псыхьажышӀт унэхэри щыӀэх.

Гъэсэныгъэр гъӀкӀэ-жыгъэным тегъэпсыхьа-гъэу зэшӀуахышӀт Иофы-гъохэм сомэ миллион 253,5-рэ апӀуагъэхьашт. Мы пчъагъэм ипроцент 53-рэ фэдиэу еджапӀэхэр зычӀэт унэхэм ягъэцӀ-кӀэжыны, ятхылъеджапӀэ-хэм язегъэушъомбгъун, яматериальнэ-техническэ зытет нахьышӀу шӀыгъэ-ным, транспорт афӀэшфы-гъэным, зӀпӀэчыжъэ егъэ-джэным апӀуагъэхьашт. Мыгъэ лъэныкъуитӀу ана-хъэу аналэ зытырагъэ-тышӀхэр — пкӀэ хмылгъу еджапӀохэм тхылъхэр алӀкӀэгъэхьэгъэнхэр ыкӀи кыӀбзэныгъэм епхыгъэ шӀпхьакӀэхэу щыӀэхэм гъэсэныгъэм иучрежде-ниехэр атегъэхьэгъэнхэр.

Бюджетым епхыгъэ ИофышӀэхэм ялэжъапкӀэ

кыӀэтыгъэнымкӀэ къэра-лыгъэ социальнэ поли-тикер зэрагъэцакӀэрэми Премьер-министрэм ына-лэ тыригъэтыгъ. Муници-пальнэ образованиехэм япашэмэ пшъэрылъ афи-шӀыгъэ хагъэхъон фэе пчъагъэхэр кыдэлъы-тагъэу лэжъапкӀэхэр мы илъэсым атынхэу. Ащ пае хьисапгъу бюджетхэм афырылагъэхэм ахӀплъэ-жыныхъшӀ, ахъщэ тедзэ-хэри кыагъотынхэ фае.

Лъэныкъо зэфӀэшъаф-хэм ателъытгъэ гупчи 10-у агъэнафэхэрэм ащы-щэу 4 мыгъэ Адыгеим кышыцэшӀуахышӀт. Зыр Мыекъуапэ, адришӀыр Адыгэкъалэ, Мыекъопэ ыкӀи ТэхьутэмыкӀое рай-онхэм кыадэуцощтых. ТапӀкӀэ район пӀпчэ ахэр ащылэжъэщтых.

Лъэныкъо зэфӀэшъаф-хэмкӀэ фӀо-фашӀэхэр

зыщыцэшӀуахышӀтхэ гуп-чэхэр процент 40-кӀэ мыгъэ Адыгеим щыӀэ-рыфэгъуштых, кыыхашт илъэсым мы пчъагъэр процент 70-м нагъэсышт, 2015-м нэс къэралыгъом ипашэхэм кыагъэуцугъэ пшъэрылъыр зэшӀохы-гъэ хьушт.

Непэрэ мафэм ехъулэу къэралыгъо ыкӀи муници-пальнэ фӀо-фашӀэхэр Адыгеим щыцэшӀозыхы-хэрэр зы гупч. Ар Мые-къуапэ дэт. ФӀо-фэшӀэ 67-рэ ащ щыцэшӀуахы, ахэм ащыщэу 12-р феде-ральнэх, 52-р шӀолъыр ыкӀи 3-р муниципальнэх. ЗэрагъэнафэрэмкӀэ, тапӀ-кӀэ ар Гупчэ шъхьалӀшӀт, федеральнэ гъэцӀкӀэко хабзэм дашышӀт зэзэ-гыныгъэмэ адӀэлъжышӀт.

— Урысыем и Прези-дент кыгъээнфэгъэ Ио-фыгъоу кӀэлэцӀыкӀу Іы-гъыпӀэхэмкӀэ чэзыухэр 2016-рэ илъэсым нэс щы-мыӀэжыныхэр гъэцӀагъэ зэрэхъурэм Адыгеим и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан ежъ ышъхъэ-кӀэ лыпылӀэшӀт. НэмыкӀ пшъэрылъхэри гъэцӀа-гъэ хьуштых. Ахэр — бюджет ИофышӀэхэм ялэ-жъапкӀэ кыӀэтыгъэныр, лъэныкъо зэфӀэшъаф-хэмкӀэ фӀо-фашӀэхэр зыщыцэшӀуахышӀт гупчэ-хэр республикэм кышы-цэлухыгъэнхэр арых. Му-ниципальнэ образова-ниехэм япашэхэм пшъэ-рылъэу афӀэшӀыгъэхэр агъэцакӀэхэмэ, Иофэу ашӀэ-рэм шӀуагъэ къэтымэ кыгъэлъэгъошӀт, — кы-хигъэщыгъ КъумпӀыл Мурат.

АР-м и Лышъхъэ
ипресс-кыулыкӀу
кытыгъ.

Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухӀкӀ ащыхъугъ Адыгэ Республикэм инароднэ тхакӀоу, Урысые Федерацием культурэмкӀэ изаслуженнэ ИофышӀэу Кошбзе Пшы-мафэ КъарбӀч ыкӀтор дунаим зэрехьыжыгъэр ыкӀи щымыӀэжыым иунагъо-рэ иӀахьылхэмрэ афӀэтхьаусыхэх.

Адыгеим ипсэупІэхэр шъхъафит зэрашІыжъыгъэхэм изэкІэлъыкІуакІ

18.01.43. Красноармейскэр, Новэр, Консуловыр, Новомогилевскэр — я 55-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Б.Н. Аршинцев).

25.01.43. Старомогилевскэр — я 32-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу М.Ф. Тихонов).

27.01.43. Дагестанскэр — я 23-рэ гъунэпкъэухъумэкІо полкыр (командирыр — подполковникэу П.К. Казак).

28.01.43. Курджипскэр, Садовэр — я 23-рэ гъунэпкъэухъумэкІо полкыр (командирыр — подполковникэу П.К. Казак).

29.01.43. Краснэр — я 353-рэ шхончэо дивизием ия 1149-рэ шхончэо полк (командирыр — майорэу М.С. Абрамов).

29.01.43. Аскъэлай — я 353-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Ф.С. Колчук).

29.01.43. Мыекъуапэ — я 23-рэ гъунэпкъэухъумэкІо полкыр (командирыр — подполковникэу П.К. Казак).

29.01.43. Пэнэжыкыуай — я 119-рэ шхончэо бригадэр (командирыр — полковникэу Б.Е. Савченкэр), я 353-рэ шхончэо дивизием ия 1147-рэ шърыокІо полк (командирыр — майорэу А.И. Мельников).

29.01.43. Ханскэр — я 9-рэ къушъхъэшхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу М.В. Евстигнеев).

30.01.43. Заря Востока, КъэзэныкъоакІэр — я 395-рэ шхончэо дивизием ия 714-рэ шхончэо полк (командирыр — майорэу Р.Ф. Ильясов).

30.01.43. ОчэпшыакІэр — я 395-рэ шхончэо дивизием ия 723-рэ шхончэо полк (командирыр — майорэу С.С. Строков).

30.01.43. Бжъэдыгъухъабл, Преображенскэр, Новосевастопольскэр, Николаевскэр, Джаджэ, Адэмый — я 9-рэ къушъхъэшхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу М.В. Евстигнеев).

30.01.43. Штурбинэр, Хъатикыуай, Еленовскэр — я 9-рэ къушъхъэшхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу М.В. Евстигнеев).

1.02.43. Пчыхъалыкыуай — я 236-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу М.Е. Чуваков).

1.02.43. Едэпсыкыуай — я 119-рэ шхончэо бригадэр (командирыр — полковникэу Б.Е. Савченкэр).

2.02.43. Къэзэныкъуай — я 395-рэ шхончэо дивизием ия 723-рэ гъунэпкъэухъумэкІо полк (командирыр — С.С. Строков).

2.02.43. Шэбэнэхъабл — я 395-рэ шхончэо дивизием ия 726-рэ шхончэо полк ((командирыр — Д.Е. Высоцкий).

2.02.43. Хъалъэкыуай — я 236-рэ шхончэо дивизием ия 814-рэ шхончэо полк (командирыр — майорэу Е.В. Фисенко).

10.02.43. Лахъшыкыуай — я 236-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Н.Е. Чуваков).

11.02.43. Шынджый — я 10-рэ гвардейскэ шхончэо корпусыр (командирыр — генерал-майорэу В.В. Глаголев).

11.02.43. Натыхъуай — я 83-рэ къушъхъэшхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу А.А. Лучинскэр), я 32-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — майорэу М.Ф. Тихонов).

11.02.43. — Труженник, совхозэу «Отрадный» — я 55-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Б.Н. Аршинцев).

12.02.43. Хъаджэмыкър, Козэт, Яблоневскэр — я 353-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Ф.С. Колчук).

12.02.43. Суповскэр, Новый Садыр — я 55-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Б.Н. Аршинцев), я 32-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу М.Ф. Тихонов).

12.02.43. Тэхъутэмыкыуай — я 83-рэ къушъхъэ-шхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу А.А. Лучинскэр).

13.02.43. Инэм — я 83-рэ къушъхъэшхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу А.А. Лучинскэр), я 32-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — майорэу М.Ф. Тихонов).

13.02.43. БжыхъэкъоакІэр — я 32-рэ гвардейскэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу М.Ф. Тихонов), я 83-рэ къушъхъэшхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу А.А. Лучинскэр), я 395-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу С.У. Рахимов).

15.02.43. Пэнэхэс — я 353-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Ф.С. Колчук).

18.02.43. Афыпсып — я 236-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — генерал-майорэу Н.Е. Чуваков).

18.02.43. Псэйткыу — я 395-рэ шхончэо дивизиер (командирыр — полковникэу С.У. Рахимов).

СЫДЖЫХЪ *Хъазрэтбий.*

Тарихъ шІэныгъэхэмкІэ кандидат, отставкаэм шыІэ полковник.

КОЩБЭЕ Пщымаф Къарбэч ыкър

2013-рэ илъэсым мэзаем и 18-м илъэс 78-м ихъагъэу Адыгэ Республикэм инароуднэ тхакІоу, Урысые Федерацием культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу, «Адыгеим и Шыгъуэхъ» зыфиІорэ медалыр къызфагъэшъошагъэу, литературэ премиеу Теуцожь Цыгъо ыкІи журналист премиеу Андырхъое Хъусен ацІэкІэ шытхэм ялауреатэу, къуаджэу Адэмые ицІыф гъэшІуагъэу Кошбэе Пщымаф Къарбэч ыкърм идунай бэрэ зэсымэджэ ужыхъожьыгъ.

Кошбэе Пщымафэ 1936-рэ илъэсым мэзаем и 1-м Красногвардейскэ районым ит къуаджэу Адэмые къыщыхъугъ. Гурыт еджапІэр къызеухым, 1955 — 1960-рэ илъэсхэм Мыекыопэ къэралыгъо КІэлэегъэджэ институтым щеджагъ. Ащ ыуж хэку гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» шылэжъагъ, Адыгэ тхылъ тедзапІэм иредактор шъхъаІэу, ипашэу ІофышІагъ, иаужырэ мафэхэм анысыжъэу журналэу «Зэкъошныгъэм» иредакторыгъ. Творческэ-зэхэщэн Іофышхоу зэшІуихыгъэмкІэ лъэуж ин журнал-редакционнэ, тхылътедзэн Іофхэм ащ къахинагъ.

Джыри институтым щеджэ-штыгъэ ащ тхэкІо, журналист ІэпІэсэныгъэу хэлъыр къызлъагъом. 1966-рэ илъэсым рассказхэр зыдэт иапэрэ тхылъэу «Сэтэнай» зыфиІорэр къыдигъэкІыгъ. Ащ къыкІэлъыкІуагъэх адыгабзэкІэ «Гум пайгу аты», «Мэфибл уай», «Къэгъэгъэ шъоф», «Чыгъ уджхэр», «Мэзэгъо чэщхэр», «ЛІы-хъужъмэ яхъас», «Шыпкъэу

къычІэкІыжыгъэ гушыІ», «Гъогу зэхэкІхэр», «О шІу уарэлъэгъу», «КІэлэцІыкІу джэгукІэхэр», «Чыфэ», «Дышъэ тас», «Ытхыгъэмэ ащыщхэр», «Къушъхъэм тет унэр», «Тыгъуасэрэ непэрэ», «Зигъо мыхъугъэ къыпцІэр» зыфиІохэрэр. УрысыбзэкІи Мыекъуапэ, Краснодар, Москва къащыдэкІыгъэх итхылъхэу «Семь дождливых дней», «Птицы покидают гнезда», «Детские игры» зыфиІохэрэр. Кошбэе Пщымафэ итхыгъэхэм ащыщхэр «Огонек», «Кубань», «Эльбрус», «Кавказ» зыфиІо-

И. Ш. МэшбашІ, А. А. Шъхъэлахъу, С. И. Пэнэшъу, Е. И. Салов, М. Б. Бэджан, Ю. Ф. Крючков, Р. Хъ. Мамый, К. Хъ. ЩашІэ, Т. Н. Цуамыкыу, А. С. Пренко, Ш. И. Къуикыу, Т. И. Дэрбэ, Ч. И. Мурат, Н. М. ГъукІэлІ, Щ. Е. ЩашІэ, М. И. Емыж, С. А. Хъунагу, С. А. ГутІэ, З. С. НэпшІэкыу, К. И. Хъут.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ лъэшэу гухэкІ шыхъугъ Адыгэ Республикэм инароуднэ тхакІоу, Урысые Федерацием культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу Кошбэе Пщымафэ Къарбэч ыкърм идунай зэрихъожьыгъэр ыкІи шымыІэжъым иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэ.

Гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтэу КІэрэщэ Тембот ыцІэ зыхъырэм иІофышІэхэм гухэкІышхо ащыхъугъ Адыгэ Республикэм инароуднэ тхакІоу, Урысые Федерацием культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу Кошбэе Пщымафэ Къарбэч ыкърм идунай зэрихъожьыгъэр.

Институтым иІофышІэхэр зэкІэ шымыІэжъым игупсэхэмрэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх, ужыпкъэ мафэ афэхъунэу афалэ.

Гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтэу КІэрэщэ Тембот ыцІэ зыхъырэм гухэкІышхо шыхъугъ Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет иредактор шъхъаІэу Дэрбэ Тимур ятэу Исмахылэ идунай зэрихъожьыгъэр.

Институтым иІофышІэхэр зэкІэ шымыІэжъым игупсэхэмрэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх, ужыпкъэ мафэ афэхъунэу афалэ.

Адыгэ Республикэм итхылъ тедзапІэ шылажъэхэрэм гухэкІышхо ащыхъоу тхакІоу, илъэс пчъагъэрэ Іоф къыддэзышІагъэу Кошбэе Пщымафэ Къарбэч ыкърм идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Адыгэ Республикэм итхылъ тедзапІэ шылажъэхэрэм гухэкІышхо ащыхъоу тхакІоу, илъэс пчъагъэрэ Іоф къыддэзышІагъэу Дэрбэ Тимур Исмахылэ ыкърм ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Адыгеим инароуднэ тхакІоу, журналэу «Зэкъошныгъэм» иредакторэу Кошбэе Пщымафэ зэрэшымыІэжъыр гукъэошхо ащыхъоу гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иІофышІэхэр Пщымафэ иунагъо ыкІи илахыл-блажъэхэм афэтхъаусыхэх.

Профессионалнэ литераторхэм я Урысые союз и Адыгэ организацие хэтхэм лъэшэу гухэкІ ащыхъугъ злъащІэрэ тхакІоу Кошбэе Пщымафэ Къарбэч ыкърм идунай зэрихъожьыгъэр ыкІи шымыІэжъым иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Адыгэкъалэ иадминистрациерэ инароуднэ депутатхэм я Советрэ лъэшэу гухэкІ ащыхъоу гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхъаІэу Дэрбэ Тимур фэтхъаусыхэх ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

рэ журналхэм къыхаутыгъэх. ТыркубзэкІэ, арапыбзэкІэ, болгарыбзэкІэ зэдэкІыгъэхэу къыхаутыгъэхэри иІэх.

Адыгэ музыкальнэ-драматическэ искусствэм Кошбэе Пщымафэ илъэуж къыхинагъ. Иусэмэ ащыщхэр адыгэ орэдшъом ралъхъагъэх. «Мэфибл уай» зыфиІорэ повестым, ежэ ипъесэу «ШъхъакІом», КІэрэщэ Тембот иповестэу «Шахъомрэ пшъэшъэ пагэмрэ» атехыгъэ инсценировкэр Адыгэ театрэм ыгъэуцугъэх. ЗэдэкІын Іофыми хэлэжъагъ, В.Лихоносовым, И.Зубенкэм, А.Цагарели, А.Шэуджэным ятхыгъэхэм ащыщхэр адыгабзэм рилъхъагъэх. МэщбэшІэ Исхъакъ игъусэу КъурІаныри адыгабзэкІэ зэридзэкІыгъ.

Кошбэе Пщымафэ Урысыем итхакІохэм я Союз 1970-рэ, Урысыем ижурналистхэм я Союз 1965-рэ илъэсхэм къащегъэжъагъэу ахэтыгъ.

ІэпІэсэныгъэ ин зыхэлъыгъэ, адыгэ литературэр тхыгъэ гъэшІэгъонхэмкІэ лъэпкъым итарихъ, игупшысэ, идахэ, анахъэу ныбжыкІэхэм куоу алы-ІэсыптыгъэхэмкІэ къэзыгъэбаигъэ тиныбджэгъу лъапІэу, титхэкІо гъэшІуагъэу Кошбэе Пщымафэ тхэкІыжыгъ. Ар тэ чІэнэгъэшхоу тфэхъугъ, шІу-кІэ, дахэкІэ егъашІэм тыгу илътт.

Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр

3

Сомэ миллион 1,7-рэ ытыгъугъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгү кIоцI IoфхэмкIэ и Министерствэ кыызэритырэмкIэ, мэзаем и 11–м кышцегъэжъагъэу и 17–м нэс республикэм бзэджэшлэгъи 119–рэ шызэрэхъагъ. Ахэр — хъункIэн бзэджэшлагъэу 6, тыгъуагъэхэу 33–рэ, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэджэшлэгъэ 17, экономикэм ыльэныкIокIэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 25–рэ аукуагъ, нэмыкIхэри. Бзэджэшлагъэ зезыхъэгъэ нэгъыри 126–рэ хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм агъэунэфыгъ, зэхафыгъэр процент 91–м ехъу.

БлэкIыгъэ тхъамафэм Адыгеим игъогухэм хъугъэ–шIэгъи 3 кыатехъухагъ, нэгъыри 4–мэ шъобж зэфэшхъафхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кIарысхэу водитель 55–рэ гъогү–патруль къулыкъум иIoфышIэхэм къаубытыгъ.

УФ-м хэгъэгү кIоцI IoфхэмкIэ и Министерствэ экономикэ шынгъончъагъэмкIэ ыкIи ахъцэ кIольхъаным ебэныгъэнымкIэ иотделэу кIалэу Мыекъуапэ шIэм иIoфышIэхэм зэхашэгъэ уплэкIунхэм кыызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, IэнатIэ зыIыгъ пашцэм бзэджэшлагъэ зэрихъагъ. ЗэрагъэунэфыгъэмкIэ, IoфышIэхэм яегъэджэн ыкIи икIэ–рыкIэу гъэхъазырыжыгъээнхэм

фэгъэзэгъэ комбинатым ипашцэ сомэ миллион 1,7-рэ организацием шIуитыгъугъ. Комбинатым ипэшэ бзылфыгъэу илгъэс 50 зыныбжым 2010-рэ илгъэсым имэлъылфэгъу мазэ кышцегъэжъагъэу нэмыкI фирмэ горэм Ioф зэрэдишIэштым епхыгъэ нэпцI ззэгъыныгъэ дишIыгъ. Комбинатым инэмыкI зэхэщакIохэр (учредительхэр) ащ химыгъэгъуазэхэу, фэдэу кыIэ–

кIэхъэгъэ ахъцэр фирмэм исчет ригъэхъагъ. Уголовнэ Ioф кыызэ–Iуахыгъ, зэхэфынхэр макIох.

Наркотикхэр зэриIыгъыштыгъэхэм фэшI Мыекъуапэ шыпсэурэ хъулыфыгъэм ыльэныкIокIэ хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм уголовнэ Ioф кыызэIуахыгъ. Оперативнэ къэбарэу кIалэкIэхъагъэр полицием иIoфышIэхэм ауплэкIуэзэмы бзэджэшлагъэр кыыхагъэшцыгъ. Зэгүцэфэхэрэ хъулыфыгъэм иунэ кIалгъыхъу зэхъум, къулыкъу зыхъыр хъэр кыызфагъэфедагъ. Ащ ишIуагъэкIэ наркотикхэр зыщигъэбулыштыгъэ чIыпIэр кыыхагъэшцыгъ. КIэп грамми 130-рэ фэдиз хэбзэухъумакIохэм кIагъотыгъ. Унэр зые хъулыфыгъэу илгъэс 54-рэ зыныбжым кыызэриIуагъэмкIэ, наркотикхэр ежъ пай ыIыгъыгъэх. Медицинэ уплэкIунхэм кыызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, ар кызаубыт лгъэханми наркотикхэр ыгъэфедагъэхэу шытыгъ.

Анахъ дэгъухэр къэнэфагъэх

Лы зыдэлъ хъалыжъожъыехэм яшIынкIэ фестивалэу «ПщэрыхъэкIошIу» зыцIэу поселкэу Каменно–мостскэм щыкIуагъэм зэфэхьысыжхэр фашIыгъэх.

Ащ шIоигъоныгъэ зиIэхэр зэкIэ хэлэжъэнхэ алгъэкIыгъ. Арэу шытми, блэкIыгъэ илгъэсхэм яIытыгъэмэ, мыгъэ фестивалым къекIоллагъэхэм япчъагъэ нахъ мэкIагъ.

Пчэдыжым кышцегъэжъагъэу зэмыжэгъэхэ ос цIынэр кыызэресыгъэр ащкIэ пэрыохъу хъугъэу алгытэ. Ау ащ пае къэмынэу зэхэщакIохэм гүхэлэу яIагъэр агъэцэкIагъ. Фестивалыр шылагъ ыкIи пэрытныгъэ зыIыгъ командэри къэнэфагъ.

Командэхэм лгъэныкъуи 9-кIэ заушэгъыгъ. ЯмышIыкIэ пщэрыхъаныр къэугупшысэгъэным дакIоу нахъ псынкIэу ыкIи нахъыбэ зышхырэмкIэ, нэмыкIхэмкIи зэнэкъокъугъэх. Нэужым журим анахъ дэ–

гъухэр кыыхигъэшцыгъэх, зэфэхьысыжхэр ышIыгъэх. А 1-рэ чIыпIэр командэу «Поварятам» (еджапIэу N 11-р) кыидихыгъ, я 2-рэ хъугъэ командэу «Улыбка» зыфиIорэр (Магдалевичхэм яунэгъо команд), я 3-рэ чIыпIэр фагъэшъошагъ «Ошъутен-Турым». Ахэм зэкIэми зэхэщакIохэм агъэхъазырыгъэ шIу–хъафтынхэмрэ дипломхэмрэ аратыжыгъэх.

Зэнэкъокъум текIоныгъэ кышцыззыхыгъэхэм ацIэ кызыралэ нэуж ащ хэлэжъагъэхэр кыкIэлъыкIорэ зэлукIэгъум егупшысэхэзэ зэхэкIыжыгъэх. Гъэтхапэм и 17-м «Туристская масленица» зыфиIорэм ахэр джыри зехишцыхъ.

КIАПЭ Фатим.

• Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр

ШыкIакIэ кызыфагъэфедэ

Хъугъэ Урысые Федерацием и Уголовнэ процессуальнэ кодекс зэхъокIыныгъэхэр зэрэфэхъугъэхэм епхыгъэу 2013–рэ илгъэсым щылэ мазэм и 1–м кышцегъэжъагъэу уголовнэ Ioфхэм ахэплгъэрэ апелляцияоннэ хыкумым Ioф ышIэу ыублагъ. 2012–рэ илгъэсым щылэ мазэм и 1–м кышцегъэжъагъэу апелляцияоннэ шыкIэм тетэу граждан Ioфхэр зэхафых.

Джы зэгъэшIужэкIо хыкумышIхэм яхыкум участкэхэм, Мыекъопэ къэлэ хыкумым, республикэм ирайон хыкумхэм яунашъохэм ахэплгъэжыынхэу цIыфхэм хыкумым зызыфагъазэкIэ, апелляция шыкIэм тетэу яIoф зэхафыным ахэр шыгугъынхэ алгъэкIышт. Къэлогъэн фае икIэрыкIэу ахэм зэрэхэплгъэжыхэрэр, апэу зызыфагъэзэгъэ хыкумым тэрэзэу искыр зэхифыгъэмэ зэрауплэкIурэм нэмыкIэу, лгъэныкIо пстэури кыдалыгъгээ, шыхъатхэр, експертхэр, специалистхэр хыкумым кыызэрагъэблагъэхэрэр.

Республикэм ифедеральнэ хыкумышIхэм граждан Ioфхэу аухэсыгъэ ыкIи зыхэплгъэгъэхэ пчъагъэр блэкIыгъэ илгъэсым нахъыбэ зэрэхъугъэр хэгъэунэфыкIыгъэн фае. Апелляцияе ыкIи кассацие зыщишыкIэгъэ Ioфхэм зэрэхэплгъэжыгъэхэр кыдыхэлъытагъэу 2012-рэ илгъэсым граждан Ioфхэм япроцент 97,9-р зэхафыгъ.

Хыкум Ioфхэм язэхэфынкIэ шыкIакIэу шIэм диштэу Ioфхэм яхэплгъэнкIэ нахъыбэу зыпшгъэ дафэхэрэр шгъолтырхэм яхыкумхэр ары. АдыгеимкIэ ащ фэдэу шыт республикэм и Апшгъэрэ хыкумэу граждан, уголовнэ IoфхэмкIэ хыкум коллегиехэр зыщызэхашагъэр. Ioф гъэнэфагъэхэмкIэ апэрэ инстанцием хэхъэрэ хыкумэу зэрэщытым елытыгъэу ыкIи кассацие уплэкIунхэр зэрэзехишцхэрэм епхыгъэу Адыгеим и Апшгъэрэ хыкум мы илгъэсыр кызыхъагъэм щегъэжъагъэу

апелляцияе шыкIэм тетэу уголовнэ, граждан Ioфхэм ахэплгъэ.

Апелляцияе шыкIэр агъэфедэу зэрэрагъэжъагъэм епхыгъэу 2012-рэ илгъэсым республикэм и Апшгъэрэ хыкум ихыкумышIхэм япчъагъэ нэгъыритфкIэ нахъыбэ хъугъагъэ, мы илгъэсым джыри нэгъыритIу ахэм къахэхъуагъ. Хыкум Ioфхэр зэхэзыфыхэрэм яIoфшIэнкIэ яшыкIэгъэ амалхэр ягъэгъотыгъэнхэм тегъэпсыхъагъэу граждан коллегием ихыкумышIхэм ашыщхэр Хыкум департаментырэ хыкум сообществэм икъулыкъухэмрэ я ГъэIорышIапIэу Адыгеим шIэм иунакIэу бэмшыIэу Черемушкэм (Димитровым иурамрэ урамэу Крестьянскэмрэ зыщызэуалIэхэрэм дэжъ) шагъэпсыгъэм Ioфхэм шыхэплгъэштыхъ.

Шгъугу къэтэгъэкIыжы: хыкумым унашъоу ышIыгъэмкIэ апелляцияе шыкIэм тетэу тхъаусыхэнхэу фитыныгъэ зиIэхэр аумысыгъэр, аухыижыгъэр, ахэм яфитыныгъэхэр къэзыгъэгъунэхэрэр, ахэм ялыкIохэр, хыкумым иIoфышIэу цIыфыр зыфагъэмысэрэр къэзылорэр ыкIи (е) ыпшгъэкIэ шIэлэ прокурорыр, зэрар зыхыгъэр ыкIи ахэм анэмыкIхэу хыкум актхэр зылгъыIэсыхэрэр ары. Хыкумым ышIыгъэ унашгъохэмкIэ апелляцияе шыкIэм тетэу мазэ нахъыбэ тырамыгъашIэу тхъаусыхэнхэ алгъэкIышт.

Хыкум департаментым и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм шIэм ипресс-къулыкъу

IoфшIэпIэ чIыпIэхэр аттестацие шIыгъэнхэ фае

Урысые Федерацием IoфшIэнымкIэ и Кодекс ия 212-рэ статъя тегъэпсыхъагъэу IoфшIапIэ языгыхэрэм япшгъэрылгъэхъаIэхэм ашыщ IoфшIэныр шынгъончъэу шытыным пае IoфшIэпIэ чIыпIэхэр аттестацие ашIынхэр. Организацием IoфшIэпIэ чIыпIэу иIэр зэкIэ IoфшIэнымкIэ амалэу яIэхэм атегъэпсыхъагъэу ащ фэдэ аттестацие ашIын фае. Илгъэситфым

кыкIоцI зэм нахъ мымакIэу IoфшIэпIэ чIыпIэхэм язытет агъэунэфын фае.

Прокурор уплэкIуным кыызэригъэлъэгъуагъэмкIэ, гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджапIэу N 8-р» зыфиIоу къутырэу Шунтук дэтым идиректор кыIуагъэхэмкIэ ыпшгъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ пшгъэрылгъэр агъэцакIэхэрэп.

Мыекъопэ районым ипрокурор цIыфэу мы щыкIагъэхэр кыыхзэгъэшцыгъэхэм адыригъэштагъ ыкIи еджапIэмрэ муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Мыекъопэ районым» иадминистрაციерэ афигъэпытагъ IoфшIэпIэ чIыпIэхэм япхыгъэ аттестациер зрищыкIагъэм тетэу зэхашэнэу.

Районым ипрокурор иIэпыIэгъоу В. И. ЛЕВКИНА

Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Зянэ-зятэхэр зышхъарымытыж кIэлэцIыкIухэм ыкIи анаIэ зытемытыжгъэу къэнагъэхэм яIoфыгъохэм язэшIохынкIэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжыным икъулыкъухэм япшгъэрылгъэр зэрагъэцакIэхэрэм иуплэкIун фытегъэпсыхъэгъэ унашъоу Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2012-рэ илгъэсым мэкъуогъум и 9-м ыухэсыгъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Ioфтхъабзэхэу зигугъу къэтшIыгъэхэр зэшIохыгъэ зэрэхъухэрэ шыкIэр уахътэм диштэу нахъ тэрэзэу гъэпсыгъэным пае унашгъо сэшIы:

1. Зянэ-зятэхэр зышхъарымытыж кIэлэцIыкIухэм ыкIи анаIэ зытемытыжгъэу къэнагъэхэм яIoфыгъохэм язэшIохынкIэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжыным икъулыкъухэм япшгъэрылгъэр зэрагъэцакIэхэрэм иуплэкIун фытегъэпсыхъэгъэ унашъоу Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2012-рэ илгъэсым мэкъуогъум и 9-м ыухэсыгъэм мы кыкIэлъыкIорэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:

1.1 я 6-рэ пунктым:
1.1.1 а 1-рэ абзацым хэт гушыIэу «графикыр» гушыIэу «планкIэ» зэблэхъугъэнэу;
1.1.2 я 2-рэ абзацыр хэгъэкIыгъэнэу;
1.1.3 я 3-рэ абзацыр мыщ тетэу тхыгъэнэу: «уплэкIуным фэгъэзэгъэ отделым ыкIи нэмыкI отделхэу а уплэкIуным кыыхагъэлажгъэхэрэм ацIэхэр».

1.2 я 7-рэ пунктым:
1.2.1 а 1-рэ абзацым мыщ фэдэ гушыIэухыгъэ хэгъэхъогъэнэу: «УплэкIуныр IoфшIэгъу мэфэ 20-м нахъыбэрэ клонэу шытэп»;
1.2.2 я 2-рэ абзацым хэт гушыIэу «Министерствэм» ыуж гушыIэхэу «уплэкIуныр аублэным ыпэкIэ мэфэ 7-м нахъ мымакIэу къэнагъэр» зыфиIохэрэр тхыгъэнхэу;

1.2.3 я 3-рэ абзацыр мыщ тетэу тхыгъэнэу: «УплэкIуныр зэшIозыхырэм ищыкIэгъэ документхэр IoфшIэгъу мэфитфым кыкIоцI министерствэм IэкIегъахъэх. Ахэм къахеубытэх ежъ цIыфым ышхъэкIэ фэгъэхъыгъэ къэбархэр, справкэхэр ыкIи копиэхэр.»;

1.2.4 я 4-рэ абзацым хэт гушыIэу «тфыр» гушыIэу «тIукIэ» зэблэхъугъэнэу.

1.3 я 7.2-рэ абзацым хэт гушыIэу «тфым» ыуж гушыIэу «IoфшIэгъу» зыфиIорэр тхыгъэнэу.

1.4 я 8.1-рэ пунктыр мыщ тетэу тхыгъэнэу: «УплэкIуныр илгъэсищым кыкIоцI зэ зэхашэ, ми–

нистерствэм унашъоу кыдигъэкIыгъэм тетэу чIыпIэ зыгъэIорышIэжыным икъулыкъу пэпчъ ар фэгъэхыгъэу шыт».

1.5 я 9-рэ пунктым:
1.5.1 а 1-рэ абзацым мы кыкIэлъыкIорэ гушыIэхэр хэгъэхъогъэнхэу: «УплэкIуныр зауухырэм ыуж IoфшIэгъу мэфитфым нахъыбэ тырамыгъашIэу актыр зэхагъэуцо.»;

1.5.2 я 9-рэ абзацыр мыщ тетэу тхыгъэнэу: «ЗэрауплэкIугъэм игъусэ актым гуалгъэхэ хэхъоныгъэхэу кыыхагъэшцыгъэхэр зэрэдагъэзыжыштытхэ шыкIэр».

1.6 гуадзэм хэт гушыIэу «мыхъурыр» хэгъэкIыгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипашцэ (О.В. Долголенкэм) унашгъор кызыдэкIыгъэм ыуж мэфитфым кыкIоцI:

— Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ исайт, джаш фэдэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайт мы унашгъор къаригъэхъанэу;

— гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джаш фэдэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэхэр» зыфиIорэ тхылгъэу мазэм зэ кыдэкIырэм мы унашгъор алгъигъэхъанэу;

— Урысые Федерацием ишгъолтырхэм яшэпхэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае мы унашгъор Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм шIэм фигъэхъынэу.

3. Министрэм иапэрэ гуадзэу А. Т. Осмэным мы унашгъом игъэцэкIэн зэрэкIорэм лгъыплгъэнэу пшгъэрылгъэ фэшIыгъэнэу.

4. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм шыублагъэу мы унашгъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА кIэ. Мыекъуапэ, мэзаем и 4, 2013-рэ илгъэс N 20

Дунэе олимпиадэм хэлажъэх

«IT-Планета 2012/13-р» зыфилорэ информационнэ шIыкIаIэхэм алъэныкIа студентхэм ядунэе олимпиадэ тыгъуасэрэ непэрэ кIалэу Краснодар дэт Пшызэ шIолъыр къэралыгъо университетым щэкIо. Online-тестирование шIыкIэмкIа анахь къэгъэлъэгъон дэгъухэр зилэху Адыгеим щыц нэбгырищ ащ хэлажъэ.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ иIофышIэхэм кызыралауагъэмкIэ, зэкIэмкIи online-тестированием хэлэжъэгъэх нэбгырэ 6844-м ащыццэ студент 47-мэ Адыгеир къагъэлъэгъуагъ.

Къыблэ федеральнэ шIолъырымкIэ — очнэ шIыкIэм тет олимпиадэм иятIонэрэ едыгъо мы мафэхэм Краснодар щэкIо. Ащ зэкIэмкIи студент нэбгыри 100 фэдиз хэлажъэ, непэрэ мафэхэм щыIэныгъэм пшъэрылъэу кыгъэуцухэрэм язэшIохын фэгъэ-

хыгъэ IофшIэнхэр ахэм агъэцкIэщтых.

Спонсор шIыхьалэу мы шIолъыр уцугъом иIэр телекоммуникационнэ компание «Ростелеком» зыфилорэр ары. Компанием иIофышIэхэр зэнэкIокъухэр зэрэрекIокIыхэрэм лъыплъэщтых, ежъ студентхэм иIэпэлэсэныгъэ зыхэлъ IофышIэхэм зэдгъушылэгъухэр адашIынху амал ялэщт.

Очнэ шIыкIэм тетэу Iорэ олимпиадэм текIоныгъэ кышIыдзыхыгъэхэр мэлъыфэгъум кIалэу Тольятти итехнопаркыкIэу «Жигулевская долина» зыфилорэм щыкIоцт лъэпкъ финалым рагъэблэгъэщтых. Нэужым анахь дэгъоу кыыхагъэщыхэрэм дунэе зэнэкIокъоу кIалэу Киев щыкIоцтым хэлэжъэнху амал ялэщт.

Мыщ дэжъым олимпиадэр щаухыщтэп — студентху online-тестированиемкIэ зыгушIэтынэу игъо фимыфагъэхэр мэзаем и 28-м нэс сайтэу <http://world-it-planet.org> зыфилорэм зыщатхын ыкIи яIофшIагъэхэр агъэхьынхэ алъэкIышт.

ТыщэлэфэкIэ псэ пытыщт

Ныдэлъфыбзэм и Дунэе мафэ ихэгъэунэфыкIыи Адыгеим зыфегъэхьабыр. ШIэныгъэм, гъэсэныгъэм, культурэм алъэныкIокIэ Зэхэт Лъэпкъхэм яорганизацие иунашIокIэ мээе мазэм и 21-м ар тефэ.

КIэлэцIыкIу творчествэм икIэлэ фестивалэу «ЩыIэныгъэм фэдэу псэ пыт» зыфилорэр мы мафэм Мыекъуапэ щыкIоцт. КъэралыгъуабзэхэмкIэ ыкIи республикэм щыпсэурэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэм абзэхэмкIэ къагъэхьабырэгъэ зыгъэлъэгъонхэмкIэ сабийхэр зэнэкIокъушIытх. ЛъэныкIоху «ДупкIэ кIеджэныр», «Ордэ-кIэIоныр», «Лъэтегъэуцор», «Социальный плакат» зыфилорэмкIэ гошчы

гъэхуэ зыкъагъэлъэгъошт.

Мыекъопэ администрацием гъэсэныгъэмкIэ и комитет кызырэщалауагъэмкIэ, фестивалым кыыхыбытэрэ лъэныкIохэм ащ хэлажъэхэрэр атекIынху щытэп. ГушыIэм пае, социальнэ плакатхэмкIэ къагъэлъэгъонэу щытыр цыфыр бзэм ибаиныгъэхэм афэсакъын, кыухъумэнхэ зэрэфаер ары. Лъэтегъэуцохуэ еджакIохэм агъэхьабырхэрэр бзэ шIэныгъэлэжъхэм къатегушыIэнхуэ щытых.

Къэралыгъуабзэхэм якъэухъумэн, язэгъэшIэн ыкIи яхэгъоныгъэ тегъэпсыхьэгъэ республикэ программэу охьтэ кIыхьэм тельтагъэр тишIолъыр щаштагъ ыкIи щэлажъэ.

«Къэралыгъуабзэхуэ Адыгэ Республикэм иIэхэр ыкIи лъэпкъэу щыпсэухэрэм абзэхэр къэухъумэгъэнхэр ыкIи хэгъоныгъэ ягъэшIыгъэныр» зыфилорэ программэу 2011 — 2015-рэ илъэсхэм ателытагъэм кыыхыбытэу тишIолъыр щыпсэухэрэ лъэпкъхэм абзэхэмкIэ кабинетхуэ гурыт еджапIэхэм ачIэгъэм яматериальнэ-техническэ зытет нахьышIу шIыгъэныр, егъэджен шIыкIэ-амалхэмкIэ, художественнэ литературэмкIэ зтэгъэпсыхьэгъэнхэр шIэныгъэ ушэтынхэр зэхэщэгъэнхэр ыкIи нэмыкIыбэ зэшIахы.

Къыхьащт гъэтхэпэр гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ еджапIэхэм ныдэлъфыбзэм имаэу ащагъэнэфщт. Ащ кыыхыбытэу, лъэпкъыбзэм и Мафэу республикэм къыхьащт мазэм и 14-м шыагъэунэфыкIыштым фэгъэхьыгъэу Iофгъэбзэ зэфэшъхьафхэр ащызэшIахышIытх.

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр

Илъэсыбэрэ еджапIэм ипэщагъ

Сыдрэ лъэхъани КIэлэгъаджэр къэралыгъом иIофшIэ-кIошхохэм ахалыгътэ. Сабыир ебгъэдженыр, бгъэсэныр, пIуныр, щыIэныгъэм игъогу тэрэз тепщэныр охьтабэ зытекIодэрэ IофшIэн къинэу щыт. Сыдрэ Iофи уишъыпкъагъэ емыхьылIэмэ кIэху тэрэз фэпшIын плъэкIышIтэп. Джарылапс КIэлэгъаджэм иIофшIэни.

Гуетыныгъэшхо фыриIэу КIэлэгъаджэн Iофыр пенсием окIофэ илъэс 41-рэ ыгъэцэ-кIагъ Къатбамбэт Къэплан Къадыр ыкIом. А уахьтэм щыц илъэс 40-м еджапIэм ипэщагъ. ЕджапIэхуэ пэщэныгъэ зыдызэрихьагъэхэр зэфэмьдэхуэ щытыгъэми, КIэлэгъаджи, КIэлэеджакIуи, нытыхэми яегъэдженрэ язэгурыгъэIонрэ чанэу ыгъэцэкIагъэх илъэс пчъагъэм. Ащ фэдэ IофшIэн къиныр зэшIуихыныр ыпшъэ зыкIифагъэр шIэныгъэ куу иIэу, зыпылбыр дэгъоу зэхишIыкIэу, лъэныкIо пстэуми екIолIэкIэ тэрэз къафигъотэу, гуетыныгъэ ин хэлъэу зэкIэ дэгъоу зэригъэцакIэщтыгъэр ары.

Совет хабзэм илъэхъан апшъэрэ еджапIэхэр къэзыухы-хэрэ специалист ныбжыкIэхэр IофшIапIэ зыдэщыIэхэм агъа-кIоштыгъэх. Институтым ыуж Кошхьэблэ районым ит къуты-

рэу Игнатъевскэм дэт гурыт еджапIэм Къэпланэ агъэ-кIуагъ. КIэлэгъаджэу илъэс нахь Iоф ымышIагъэу а еджапIэм пащэ фашIыгъ. Охьтэ КIэ-кIым ар къыфагъэшъошэныр къызхэкIыгъэр иIофшIаI. Къыдалытагъэх Iофым гуетыныгъэшхо зэрэфыриIэр, цыфыгъэ зэрэхэлъыр, коллективыр дэгъоу зэришэн зэри-лъэкIышIыр. Охьтэ КIэ-кIым егъэджен-пIуныгъэ Iофым хэшIыкI дэгъу фызиIэхэр къы-ригъэблагъэхэзэ, IофшIэкIо куп зэгурыIожъ зэхищагъ. Ащ фи-щагъэх къутыр еджапIэр райо-нми хэкуми арытхэ еджэпIэ пэрытхэм ясатырэ хэуцоным.

Къэпланэ ицIыфышIугъэ, Iэдэбныгъэшхо зэрэхэлъыр, зыдэлажъэхэрэр ыгъэдэIонхэ зэрилъэкIырэр къыдалыгъэхэи, 1963-рэ илъэсым шышъхьэлэу мазэм хэкуми заочнэ еджапIэм ипашъу агъэнэфагъ. А лъэхъаным кIалэм, къоджэ ыкIи къутыр инхэм заочнэ еджапIэхэм Iоф ащашIэщтыгъэ. Ахэм якIэ-лэеджэ-кIуагъэхэр лажъэхуэ, ушъхьагъу зэфэшъхьафхэмкIэ еджэным къыпызыгъэхуэ, ау къэралыгъом ил хабзэм ди-штэу гурыт гъэсэныгъэ зэзгъэгъоты зышIоигъохэр арыгъэх.

Къэпланэ сыдигъуи зэри-хабзэу IэнатIэм игъэцкIэн ишъыпкъэу фежъагъ. КIэлэгъэджэ коллективым гуетны-

гъэшхо хэлъэу IофшIэныр щы-зэхищагъ. Къутыр еджапIэм Iоф щыдэзышIэгъэ КIэлэгъэ-джэ шIагъохэм ащышхэри ыдэжъ къэкIожыгъэх. Ахэр зэкIэ хэкуми заочнэ еджапIэм методист купэу шызэхэщагъэу КIэлэгъаджэхэм IэпыIэгъу афэхьурэм хигъэхьагъэх. Заоч-нэ еджапIэм иIофшIэн анахьэу зызэхишIэщтыгъэр пчыхьэ уахь-тэр арыгъэ, сыда пIомэ щыра-гъаджэщтыгъэхэм зэкI пIоми хьунэу мафэрэ Iоф ашIэщтыгъ. Заводхэм, фабрикхэм, колхоз-совхозхэм ялэшъхьэтетхэм за-IуагъаIэти, яIофышIэхуэ гурыт еджапIэр къэзымыухыгъэхэр яеджапIэ къагъэкIонхэ зэрэ-фаем рыгушыIэщтыгъэх. Къэ-

планэ ренэу ыналэ зытыри-гъэтышIыгъэхэм ащышIыгъ хэкуми ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм ежъ зипэщэ еджапIэм икIута-мэхэр ащызэхэщэгъэнхэр. Джа-рэушIтэу Iофэу зыфэгъэзагъэр шIуагъэ къыкIаIоу зэхэщэ-гъэныр ащ фызэшIокIышIыгъ.

Цыхьэ фашIа IэнатIэм Къатбамбэтыр ифэшъуашъу зэрэIуагъэхьагъэр къегъэлъагъо итудовой книжкэ ятIонэрэ Iофым зэрагъэкIуагъэмкIэ дэт-хагъэм ылапэ зэрэкидзэжы-гъэр гъэсэныгъэмкIэ хэкуми от-делым ипэщагъэу ШатIэкIо Аскэрбий. Ащ Iофыр зымы-гъэцэкIэшъушIт цыфыр еджа-пIэм пащэ фишIышIыгъэп.

Уахьтэр лъыкIоагъ, Къэп-лани ящэнэрэ IофшIапIэм агъэ-кIуагъ. ЗэшIокIэу иIэр ауплэ-кIурэм фэдэу зы IэнатIэм нахь кыкIэлъыкIорэр нахь къинэу ыкIи нахь гъэ-шIэгъонэу къырапэсышIыгъ.

Ящэнэрэ IофшIэныр сыд фэдагъа? СыдкIэ атекIышIы-гъа адрэхэм? Ащ джы къыфа-гъэшъошагъэр ыпэрэ еджа-пIэхэм лъэшэу атекIышIыгъ. ЕджакIохэр мафи чэщи еджа-пIэм щыпIыгъынхэ, щыбгъэ-шхэнхэ, пфэпэнхэ фэягъэ. Егъэ-джэным игъусэу щыIэныгъэм щагъэфедэн алъэкIышIт сэнэ-хьат горэми фэбгъэсэнхэ фаеу щытыгъ. ЕтIани Iофыр нахь къын къэзышIышIыгъэр КIэлэ-еджакIохэр зипсауныгъэкIэ фыкъоныгъэ инхэр зилэхуэ зэ-рэщытыгъэхэр ары. ЕджапIэм бзакохэр, дэгухэр щырагъа-джэщтыгъэх. Къатбамбэтыр загъэ-кIуагъэм ыуж зынэхэм фэ-ныкъоныгъэхэр ялэхэри ша-Iыгъэх ыкIи щырагъаджэхэ хьу-гъэ. Ащи хэшIыкIэу кы-хигъэхьагъэ Iоф къинэу щы-

зэшIахырэм. А пстэум къа-ушыхьатыгъэ заочнэ хэкуми еджа-пIэр кызырэкIоу зэрэщымы-тыгъэр. Ащ кыыхэкIэу КIэлэ-егъаджэхэри ахэм япашIа Iэна-тIэу зыIутхэр зыфэдэр къагу-рылоу дэгъоу лажъэщтыгъэх.

— Хэтрэ КIэлэгъаджи зэрэ-ригъаджэхэрэм дыкIыгъоу ежъми иеджэн зы мафи зэпи-гъэун фаеп, — еIо Къатбамбэт Къэпланэ. — Ар зэпызыгъэ-урэр КIэлэгъаджэп.

Джащ тетэу охьтэ КIэ-кIым кыкIоIцI Къэпланэ пащэ зыфашIыгъэм сэнэхьатэу ищы-кIагъэхэри къызIэкIигъэхьа-гъэх, иIэнатIэ зэригъэцакIэрэм дакIоу ригъаджэхэуи хьу-гъэ.

А еджэпIэ къиным илъэ-сыбэм кыкIоIцI Къатбам-бэт Къэпланэ IофшIэн зэфэ-шъхьафэу щызэшIуихыгъэр макIэп. Ахэр зэкIэ къысIоты-кIынхэм сыфежъэнэп, ау илъэс 40-м Къэпланэ иIэнатIэ сы-дигъуи щытхуэ хэлъэу зэри-гъэцэкIагъэм фэшI къыфагъэ-шъошэгъэ тын заулэмэ ягугъу къэсшIын. Краснодар край-ми Адыгэ хэкуми гъэсэны-гъэмкIэ яотделхэм ящытхуэ тхылъ пчъагъэ, компарти-еу непэрэ мафэхэми зыфэшъып-къэм иубилейнэ медалищ, «Отличник народного просве-щения» зыфилорэ щытхьуцIэр, нэмыкIхэри къыратыгъэх.

Къэплан, шъо-гъоуу уиIэхэр зэкIэ къыпфэлъаIох илъэсыкIэ хьэр техьагъэхэм ащыщ ухьу-нэу, пшъхьэкIи уиунагъокIи шъузыфаер зэкIэ къыжъудэ-хьунэу, гумэкIыгъоу уиIэхэри ппызыкIынхуэ, дахэу укыит-хэтынэу.

ХЪАКIЭЦIЫКIУ Сахьид. РСФСР-м народнэ гъэсэ-ныгъэмкIэ иоличник.

Зэрэдунаеу шыхагъэунэфыкIы

Мэзаем и 21-р — ныдэлъ-фыбзэм и Дунэе маф. Ар цыф-лъэпкъ зэфэшъхьафыбзэу чIы-шъхьашъом къытехьуагъэм

зэдырэмэфэ-кI ин, сыда пIомэ хэтрэ лъэпкъкIи анахь мэхьа-нэ зилэр ныдэлъфыбзэр ары. Бзэм цыфхэр зэрэпыхь, зэ-

регъашIэх, зэгуре-гъаIох, бзэ пэпчэ зие лъэпкъым игу-шъхьэбайныгъ.

1819-рэ илъэсым, мы мафэм, Санкт-Петербурскэ къэралы-гъо университетыр къызэлэуа-хыгъагъ.

1864-рэ илъэсым, мэзаем и 21-м къэхъугъ бзэшIэныгъэлэ-жъэу, филологэу, Кавказым ита-

рихьлэжъэу, абхъаз ыкIи къэ-бэртэябзэм яушэтакIоу Ни-колай Марр.

Илъэси 100-кIэ узэкIэлэбжэ-мэ, («Iэлфыбэ», 1913), апэрэу Стамбул черкес хьарыфылъэр арап тхакIэм илъэу кышIыха-утыгъагъ. Ар Тыркуем щыпсэ-ушIыгъэ адыгэ просветитель купым ыгъэхьабырэгъагъ. Хьа-

рыфылъэр зэхэзгъэуцогъагъэ-хэр Ю. Нэгъуцумрэ Н. Цагъом-рэ арых. Цагъо Нури зиредак-торэу щыгыгъэ апэрэ адыгэ гъэ-зетэу «Гъуазэр» мы уахьтэм Тыркуем кышIыдэкIэу ригъэ-жъагъ. Ащ ыужым Цагъор и Къэбэртае къэкIожы, илъэпкъ бэрэ хьалэлэу фэлэжъагъ.

(Тикорр.).

КІэлэегъэджджэ дэгъу

ХьакІэко (Хьушт) Сарэ Мэджыдэ ыпхьур 1944-рэ ильэ-сым къуаджэу Хьаштыку къы-щыхьугъ. Гурыт еджапІэр къызеухым Адыгэ къэралыгъо КІэлэегъэджджэ институтым биологиемкІэ ифакультет чІэ-хьагъ. Институт ужым чылэм къызегъэзжым, къуаджэу Псэйтику щыш Хьушт Щэбанэ шхьэгъусэ фэхьугъ.

Ащ къыщегъэжыагъэу Сарэ КІэлэегъэджджэ гъогум теуцагъэу ильэс 50 фэдиз хьугъэу Іоф ешІэ. Исэнэхьат икІэсэ дэдэу, хьэшІэгъонэу зтефьгъэ. Непэрэ лъэхьаным сабийхэм бэ зэхыхьэр, бэмэ ащгъуазэх, Интернетыр яунэмэ арыт. УпчІэ гъэшІэгъонхэр къатых. Ахэм джэуап аритыжын ылъэкІынэу КІэлэегъэджджэ шІэныгъэ иІэн фэе.

Хьушт Сарэ КІэлэмэ ыгукІэ афэкъабз, шІу ельэгъух. Адрэ предметмэ биологием афэдэл, ар куп пчъагъэу гошгъэ, гъэшІэгъонэу зтефьгъэ. Непэрэ лъэхьаным сабийхэм бэ зэхыхьэр, бэмэ ащгъуазэх, Интернетыр яунэмэ арыт. УпчІэ гъэшІэгъонхэр къатых. Ахэм джэуап аритыжын ылъэкІынэу КІэлэегъэджджэ шІэныгъэ иІэн фэе.

Сабийхэм къахэкІы къэкІырэ псэури ашІогъэшІэгъонэу, ежхэм къэгъэгъэ даххэр къагъэкІынхэр якласэу. Биологием фэагъэхэу, ащкІэ сэнаушгъэ зыхэлхэр игъом къыхэбгъэщынхэм Сарэ мэхьанэ реты. Ахэм шхьафэу Іоф адешІэ. КІэлэегъэджджэу къыгурэлэ КІэлэцІыкІухэр шІэныгъэхэм акІэбгъэгъушунхэ

зэрэфар ыкІи ахэм ыналэ атырегъэты.

Медицинем пыщагъэхэу, ащ ясэнэхьат рапхын гухэлъ яІэу КІэлэеджакІохэм къахэкІырэр макІэп. Ахэм предметыр дэгъоу ягъэшІэгъоным КІэлэегъэджджэ ренэу пылгъ. Егъэджен сыхьатыр гъэшІэгъонэу зэригъэпсыштым, КІэлэеджакІохэм ар ашІогъэшІэгъон хьуным Сарэ сыдыгъокІи ыуж ит. Ащ пае ежмэ ишІэныгъэхэм ренэу ахегъахьо. КІэлэеджакІохэм апэ уитэу умыкІомэ ахэр непэ бгъэдэлонхэ зэрэмылгъэкІыштыр ащ дэгъоу къыгурэлэ.

КІэлэегъэджджэ аттестацие зышІырэ комиссием сыхэтэу Псэйтику еджапІэм тыкІуагъэу Сарэ нэлуасэ сыфэхьугъ.

Тигуапэу еджапІэр къэткІу-хьагъ, КІэлэегъэджджэхэм нэ-Іуасэ тафэхьугъ. ЕджапІэр гуІэтыпІэу зэлухыгъэти, сегупшысагъ: «УилофшІэн шІульэгъу фыуимыІэу мыц фэдизыр пфэгъэпсыштгъ». ЕджапІэм зэкІэ зэрэщызгъэфагъэм, зэкІужэу зэрэзэлухыгъэм ильэс пчъагъэ хьугъэу ащ ипашэу Кобл Щамсэт иАхьышхо зэрэхэлхэр къыдгъурыуагъ. Сарэ икабинети тынэсыгъ. Нэм къыкІидзэрэр зэкІэ гум тигуапэ мэхьу. Ильэс пчъагъэрэ къыгъэкІыгъэ къэгъагъэмэ къащегъэжыагъэу таблицэ зэгъэфагъэхэм анэсыжэу.

КІэлэегъэджджэ иІофшІагъэу къэралыгъом уасэу къыфишІыгъэм ишыхьат щытхьу тхы-

лбыбэу къыфагъэшъошагъэр. Ахэм ащыщых УФ-м ыкІи АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ яминистерствэхэм ящытхьу тхытхьэр.

Сарэ КІэлэегъэджджэ закъоп, ар шхьэгъусэ дэгъу, ны гукІэгъушІ. Ишхьэгъусэу Хьушт Щэбанэрэ ежыррэ унэгъо дахэ зэдашІагъ. Пшъэшгитфэу яІэр шыІэныгъэм игъогу шІагъохэм атырашагъэхэу дахэу мэпсэху, мэлэжэх. Сарэ иІофшІэгъухэм агурэлэ, шхьэ-кІафэу къыфащы. Ежыри хьалэлэу исэнэхьат Іоф рэшІэ.

ШОРЭ Марзыет.
ШІэныгъэхэм защы-
хагъэхьорэ республикэ
институтым иІофшІ.

Уитарихъ зэгъашІэ, гъэлъапІэ

Ильэс 45-кІэ узэкІэІэбжымэ, (1968) Мыекъуапэ, Адыге-ир ежэ ишІоигъоныгъэкІэ Урысыем зыгохьагъэр ильэс 400 зэрэхьугъэм фэгъэхьыгъэу, гупчэу «Зэкъошныгъэр» цагъэпсыгъагъ. Ар къэлэ гупчэм квартал зауэлэ пэчыжэу, къохьапІэмкІэ, тапэкІэ гупчэжэу «дровянойкІэ» заджэ-щтыгъэхэр зыдэщытыгъэм цащыгъагъ. Мы чІыпІэр зыгъэпсэфыпІэ-зыплыхьапІ, жьыкъэщпІэ дах, къэкІырэ лъэпкэ зэфэшхьаф шхьон-тІабзэхэмкІэ зэлпыпІагъ. Метрэ 20 зильэгъгъэ обелискэу «1557 — 1957» зыхэутыгъэм метри 4 зильэагъэм ылъапсэ джэрзым хэшІыкІыгъэ дзэкІо-литІу — адыгэр ыкІи урысыр, гурыт лэшІэгъу Іэш-шъуа-шэхэмкІэ узэндэгъэхэу чІэтых. Ахэм алэхэр хьалэлныгъэ-ныб-джэгъуныгъэ хэлъэу зэнэсых, зэдалыгъ тхытхьэу Адыгеимрэ Урысыемрэ язэпхыныгъэ зыгъэпытагъэр. Ащ ылъапсэ те-тхагъ: «Навеки с Россией».

Саугъэтым иавторхэр зэлъа-шІэрэ урыс скульпторэу, СССР-м инароднэ художникэу М.Г. Манизер ыкІи ащ ыкыу О.М. Манизер, РСФСР-м изас-луженнэ архитекторэу И.Е. Ро-жиныр арых. Гупчэу «Зэкъош-ныгъэр» тикъалэ итарихъ чІы-пІэ анахь дахэхэм, цыф кІуа-пІэхэм, лъэгъупхьэхэм ащыщ, тиреспубликэ ыкІи Мыекъуа-пэ зыплыхьако къэкІорэ зе-кІуабэр ащ амыщэу къыхэкІы-рэп. ЗэкІэ мы чІыпІэ комплек-сым тарихъ-культурнэ мэхьанэ адыгэ лъэпкымыкІэ зэриІэр цафалыатэ.

ДЗЭУКЪОЖЕ
Нуриет.

Хы ШІуцІэм иІэпыІэгъу «ПХЪОНТЭЖЪЫЕМ» щаугъои

ООН-мрэ ЮНЕСКО-мрэ чъэ-пыогъум и 31-р хы ШІуцІэм и Дунэе Мафэу агъэнэфагъ. Хыр тІэ зэпытыным, ащ икыбзагъэ зыщымыкыном пае ищыкІэгъэ Іофыгъохэр зэшІохыгъэнхэм къыдзыгъэштгъэу къэралыгъо-хэм Урысыери ахэт.

ШІэныгъэлэжхэм къызэра-ІорэмкІэ, хы ШІуцІэм ичІыпІэ зэфэшхьафхэм псым ежэ-ежырэу зыщымыкыбзэ-жышъоу аужырэ ильэсхэм хьугъэ. Іофыр ащ блэмыкІызэ, хым ІэпыІэгъу егъэгъотыгъэн фэе. Армырымэ Аральскэ хыр зэрэкІодыгъэм фэдэу хы ШІу-цІэри тІэкІэкІын ылъэкІышт.

«Хы ШІуцІэм икыбгъэнэ-

жыны» зыфилорэ Дунэе конгрес-сым исекретарэу Юрий Сыче-вым къызэриІорэмкІэ, хым къы-рыкІоштым епхыгъ Европэм, Азиэ ЦыкІум, Кавказым тапэкІэ ящыІэкІэщтыр зыфэдэщтыри. Хышхохэм «япсэукІэ» Іоф дзы-шІэрэ еджэгъэшхохэм хыр псэ зыхэлъ Іэпкэ-лъэпкышхом фа-гъадэ — ар зыпырекъужы, зе-укъэбзыжы, ипсхэр зэрэзекІо-хэрэм гъунэ лъефы.

Джырэ уахьтэм къэралыгъо зэфэшхьафхэм хым ІэпыІэгъу узэрэфэхьышъуштым теушыІэн-хэу конференциехэр, семинар-хэр, симпозиумхэр ащызэхьагъ. НыбжыкІэхэр Іофым зэрэха-щэштхэмэ яшгъыпкыу пылтых.

Къалэу Шъачэ дэт еджапІэхэм яІофышІэхэр ООН-мрэ компа-ниее «Кока-кола» зыфилорэмрэ Іофэу къырахьыжыагъэм хэлэ-жээнхэу тыраубытагъ. «Псы-гъуаткІо попч мэхьанэ иІ» зы-филорэ проектм КІэлэеджакІо-хэр хагъэлажэх.

Шансыгъэу къуаджэу ШэхэкІэ дэт еджапІэм биологиемкІэ кІа-лэхэр щезыгъэджджэрэ Кобл Ма-рыет къелыатэ:

— ИкІыгъэ ильэсым ООН-м иІорэ ишІэрэ хэлъэу агъэхьа-зы-рыгъэ тхытхьэу «Хы ШІуцІэм ипхъонтэжъыи» зыфилорэр еджапІэхэм къалэкІагъэхьагъэх. Ащ игъэхьазырын нанотехноло-гиехэр цагъэфедатгъэх, тхытхьым уахьтэм диштэрэ шІэныгъэхэр, уплъэкІунхэр, сурэтхэр, картхэр, плакатхэр, таблицэхэр бэу дэтых. Ахэр бгъэфедэнхэкІэ Іэрыфэгъ-гъух. ЕджакІохэм ащ фэдэ шІэ-ныгъагІэхэр къызІэкІагъэхьанхэр ашІогъэшІэгъон, ащ нэмыкІэу тыкызыуцухьэрэ дунаим изытет, ар къэбзэ зэпытын фэу зэрэшы-тыр цыкІухэзэу къагурыІонэу рагъажэх.

Проектм ильэгъэгъуоу къа-лэу Шъачэ зыщызэхьагъэм, ащ шІэныгъэлэжэу ыкІи телеведущэу Н. Дроздовыр къырагъэб-лэгъэгъагъ. КІэлэцІыкІухэр ащ инэу ыгъэгъушІуагъэх, ежэ Н. Дроздовыми сабийхэр лъэ-тегъэуоу зэрэлажэхэрэ иго-пагъ. Хы ШІуцІэр къэгъэнэжы-

гъэнымыкІэ Іофыгъоу къэуцухэ-рэр зэшІозыхьыштхэр ахэр арэу ащ ылъытагъ, арышъ, экологи-ческэ шІэныгъэхэр яцІыкІугъом къыщегъэжыагъэу КІэлэцІыкІу-хэм зэрарагъэгъотыхэрэ игъо шыпкы.

ШэхэкІэ дэт еджапІэм икІэ-лэеджакІохэр программэм игъэ-цэкІэн апэ фежыагъэхэм ащы-щых. КІэлэегъэджджэхэм зэлукІэ-гъу гъэшІэгъонхэр зэхашагъэх, джэгукІэ шІыкІэм тетэу сабий-хэм урокхэм Іоф щарагъэшІагъ. Биологхэмрэ пэублэ классхэм арыс сабийхэр езыгъэджджэрэм-рэ анэмыкІэу КІэлэегъэджджэу Гъошъо Сэлэмэтрэ Абрэдж Ру-сыетрэ пособиакІэу къалэкІэ-хьагъэр дэгъоу агъэфедэ. «Пхъон-тэжъыем» дальхьащт шІэны-гъэхэр зэрагъэбаиштхэм зэкІэри зэдыдэлажэх.

— Биологием фэгъэхьыгъэ тхьамафэ еджапІэм щедгъэкІо-кІыгъ, — къелыатэ КІэлэегъэджджэу Ныбэу Светланэ. — Дэкы гъэзет-хэр, лъэтегъэуоуцухэр, сурэтхэр КІэлэцІыкІухэм къагъэхьа-зы-рыгъагъэх ыкІи зэрагъэнэкъо-къуагъэх. Зэлухыгъэ егъэджен сыхьатхэр КІэлэегъэджджэхэм къа-тыгъэх. Ахэр зэкІэ зыфэгъэхьы-гъагъэхэр тызшыпсэурэ дунаир къабзэ зыхьыкІэ шІуагъэу цы-фым къыфыхьырэр ары.

НЫБЭ Анзор.

Нарт Саусырыкъо и ІэплъэкІ

ТызэцІыклум нарт Саусырыкъо икъэбархэр, пшысэ гэшІэгъонхэм афэдэу, зэхэтхыщтыгъэх. Ащ лыгъэу зэрихъагъэмрэ икъарыушІуагъэрэ таурыхъыжым къыднигъэсыжыгъэхэу къытшІошІыщтыгъ.

Кавказым ис цІыфхэм япосэу «Нартхэр» зыфилорэм къыхэфэрэ лыхъужхэм ащыщэу Саусырыкъо зэкІэми нахъышІу альэгъу. Ащ икІодыкІэ хъугъэм хышъэ зэфэшъхъафхэр пылхэу къаІуатэх. Ахэм зэу ащыщ Саусырыкъо илЫгъэрэ икъарыурэ аулгъэкІунэу зыгу къэкІыгъэхэм бгым джанщэрэхъ къыфыратІупщыхъахи ар къызэтыригъэуцонэу зыпэгъокІым, мыпсыхъагъэу ыпкъышъол хэлъ ышхужхэр къызэрэзэхигъэтэкъогагъэхэр ежыри къызэрэзэхфэгъагъэр. Саусырыкъо ащ ыужым шым тесэу хы ШІуцІэ Іушъом нэси, ащ щылагъэуи къэбар щыІ. Джырэ уахътэм ар къагъэнэфагъэу плытэм и хъуцт.

ЛшІлэгъу пчъагъэ текІыгъэми, тымышІлэщтыгъэу къэбар цыпэ горэхэр джыри къызэрэднэсыжыхэрэр умыгъэшІэгъон плэкІырэп. ГушыІэм пае, нарт Саусырыкъо иІэплъэкІ джы къызнэсыгъэм щыІэу, адыгэ унагъо ил, нэкум фэдэу ар лІэуж зэкІэлъыкІохэм къагъэгъунэ.

ІэплъэкІыр зэрэщыІэр, ащ

пылгъэбарыр къаугупшысыгъэу зэрэщымытыр къеушыхъаты «Къэбэртэе жэрыІо народнэ творчествэр» зыфилорэ ІофшІэгъэшхор зэхэзгъэуцогъэ М.Е. Талпа. 1934-рэ илээсым ащ ыІэхэмкІэ ІэплъэкІыр ыІыгъыгъ. «Темыр Кавказым ижэрыІо народнэ творчествэ изэпхыныгъэхэр» зыфилорэ тхылъэу И.В. Тресковым къыдигъэкІыгъэми къыщетхы: «Непэ къызнэсыгъэм нарт Саусырыкъо ыцІэ къызщалорэ чІыпІэм Къэрдэнэ лІакъом яхъулыфыгъэхэри ябызлыфыгъэхэри къыщэтэдджых».

Ілээсыгъэхэм зэлэпахызэ аухъумэгъэ пкъыгъо лъапІэр непэ къэзыгъэгъунэрэр Къэзнэкъо Хъайщэт ары. Ар псэупІэу Дугулубгей (Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм) дэс.

Тхыдэжъым къызэриІуатэрэмкІэ, Къэрдэнэ унагъом исыгъэхэм ятэжъ Іашъэхэр зэгорэм хы ШІуцІэ Іушъом Іусыгъэх. Чэщы горэм ахэм ащыщ бысымым ячыгъхатэ зэолІ улагъэ къыхигъотэгъагъ, ащ ышхужъ къупшъхъэхэр зэпыутыгъагъэх, ыІагъахэр

хъэдэнкІэ пхыгъагъэх. Улагъэр нарт Саусырыкъу арыгъэ. Бысымым ащ фишІэшъуцтыр зэкІэ фишІагъ, ІэпыІэгъу фэхъугъ, кІэрысыгъ, ау ыгъэхъужыны ыІгъэкІыгъэп.

Саусырыкъо ыпсэ хэмыкІызэ бысымым къыриІожыгъагъ ыІагъахэр зэрэпхыгъэгъэ шэкІ Іабгъор нэпэепІэу яунэ рагъэлъынэу. Ащ уасэ фашІэу, агъэлъапІэу зэрахъэмэ, тхэмыкІагъахэм зэрациухъумэщтхэм, мэфэ фэбэшхом жъаоу къызэрэшъхъащыуцотытм щигъэгъозэгъагъэх. ІэплъэкІыр зиягъэм ыцІэ къызалокІэ, шъхъэклафэ ащ зэрэфашырэр къыхагъэщэу зекІонхэуи къариІогагъ.

Къэрдэнэ унагъор зытекІыгъэ ятэжъ Іашъэхэм ащыщэу ІэплъэкІыр зыухъумэщтыгъэм ежъ ыпэкІэ лІэужи 8-мэ ар къыІагъэкІотагъэу къыІоштыгъ, нэужым зыІэкІэкІыгъэ лІэуж

пчъагъэр зыфэдызыр къэшІэгъуае.

А къэбархэм анахъ гэшІэгъон Саусырыкъо иІэплъэкІ шІуагъэу хэлхэр цІыфхэм мызэу-мытІоу зэраушэтыгъэхэр. УплъэкІунэу ашыгъэхэм анахъ хъалэмэтыр ІэплъэкІым ошх къыригъэщхын зэриІгъэкІырэр ары. Зыщыогъу лъэхъанхэм къоджэдэхэр Къэрдэнхэм адэжъ къақлохэти, ІэплъэкІыр афырахынэу къалъэІуштыгъэх. Ащ псы тыраутхэщтыгъ, ошх къафыригъэщхынэу елъэІуштыгъэх. Гъэмэфэ мэфэ жьоркыыр имыкІызэ е ащ къыкІэлъыкІорэ мафэм чІышъхъашъор ошхым къыгъэшъокІыштыгъэ. Зэзакъуи къыхэкІыгъэп Саусырыкъо иІэплъэкІ алыгъэу тхъэм елъэІу-гъэхэм ошх къафемышхэу.

Джыри зы щысэ. Къэрдэнхэм къафашэрэ нысэхэм ІэплъэкІым фыщтыкІэу фыраІагъэр зэфэдагъэп. Саусырыкъо ыцІэ къызалокІэ, унагъом исхэм зэрашы хабзэу, зыхэр къэтэджыщтыгъэх, адрэхэм ІэплъэкІыми Саусырыкъуи шъхъақІфэныгъэ икыу афамышІэу, унэгъо хабзэри хъэтэпэмыхъ ашІэу, къэтэджыщтыгъэхэп. Ащ фэдэу зекІорэ бзылфыгъэ ныбжыкІэхэр узым зэлшыштэщтыгъэх, нэрылэгъэу къэхъыбэищтыгъэх, абзэ ыубытыщтыгъ. Іазэхэм ар зыфахыщтыр ашІэщтыгъэп, бзылфыгъэхэми ІэпыІэгъу афэхъушъуштыгъэхэп. Нысэхэм япсауныгъэ зыпкъ зиуцожыщтыгъэр ІэплъэкІэу яунэ иІгыр ялыеу зэрэщытыр къагурыІоу, зэрифэшъуашэу агъэлъапІэу зырагъажъэкІэ арыгъэ.

ІэплъэкІыр инэп, сантиметрэ 50 икІыхъагъ, 45-рэ ишъом-бгъуагъ. ШэкІэу зыхэшІыкІыгъэр ошъогу къашхъом фэд. ЫІгъухэм тхыпхъэхэр къақло-кІых, ибжыгъэ пкІыжыгъэхэр чІапцІэ хъужыгъэх (Ігыр угу къагъэкІы), а чІыпІэхэр зэІызыгъэх. ІэкІэ хэдыкІыгъэ сурэтэу тетым тамыгъэ къыхэщы. ХэдыкІыгъэм масти Іудани нэмысыгъэхэм фэд. Экспертэу ІэплъэкІыр зыІгъэгъугъэхэм къызэралорэмкІэ, ащ фэдэу ІэпІасэу хэдыкІыгъэ пкъыгъо гори тилъэхъан къынэсыжыгъэу альэгъугъэп ыкІи ашІэрэп.

Тарихъым къызэрэхэщы-рэмкІэ, шэкІ ІоқІабзэм игукІэгъуи ишІульгъуи хилъхъэзэ тамыгъэ щыхэзыдыкІын зыІгъэкІыштыгъэр зы нэгырэ закъу — Саусырыкъо янэу Сэтэнэй.

ШэкІым шІуагъэу хэлхэр зэрыІагъэхэр краеведхэу, Котляров зэшъхэгъусэхэу, Марьерэ Викторырэ Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм икъэралыгъо университет илабораторие щарагъэуплэкІугъэх. Спектроскопием къызэригъэлъэгъуагъэмкІэ, шэкІыр къызэрыкІоу щытэп. Ау джыри зы упІгъэкІун игъэкІотыгъэ ищыкІагъ — шэкІыр зэрэзэхэлъыр рентгенкІэ аушэтыщт. ІэплъэкІыр зэрылъ унагъор Іофым пэрыохъу фэхъуштэп. ЯІгъагъэкІэ иныгъэхэу, якъарыукІэ пелыуаныгъэхэ нартхэу эпосым къыхафэхэрэр зыщыІэгъэхэ зэманыр пІы хэмылэу бжыхъэм ашІыщт упІгъэкІунхэм къагъэлъэгъошт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ПШІЭНКІЭ ГЪЭШІЭГЪОНЫ

Псыбланэм уешэным щэлэгъэшхо ищыкІагъ

Псыбланэр урыскІэ выдра зыфалорэр ары. Типсыхъохэм, тимэзхэм апхырыкІырэ хьотэ кІэйхэм ахэс хъакІэ-къокІэ цІыкІу. Ышъо дахэ, шъабэ, тыжынышъо тео, псынкІэу укъегъэфабэ. НахъыбэмкІэ псым хэс, цызэ лъэпкъым ахэхъэ. УешэнкІэ лъэшэу сакъ псэушъхъэм ащыщ. Ыуж офымэ, узкІимыгъахъэзэ мэфэ реным укыырищэкІын ыІгъэкІыщт. Псым зызычІи-гаокІэ, жыы къымыщэу бэрэ псы чІэгъым къычІэтын ыІгъэкІыщт, узщемыжэгъахэм къыщычІэужыныр ишэн. Арышъ, ышъхъэ къызэрэчІи-гъэщыгъэм тетэу ухъазырын, шхончым игъэтыр къэшагъэу пІыгъ зэпытын фае. Армырмэ, уашъом къефэхыгъэ жъуагъом фэдэу пшІокІодыжыщт. Бэрэ улъы-хъугъэми къэмыгъотынэу хъун ыІгъэкІыщт: псыми, нэпкъыми зызачІи-гаокІэ, зымыгъэсысэу, жыы къымыщэу бэрэ къычІэтын елэкІы.

Ахэр зэкІэ сшъхъэкІэ сыупІгъэкІугъахэу щыт. СицІыкІугъом къыщегъэжъагъэу Мартэ псыхъоу Пшызэ хэлъэдэжырэм тыІусэу тиунагъо ис сабийхэм тытэкъхъугъ. Псы-

бланэхэр ащ хэсыщтыгъэх: салыплгъэнэу, язекІокІэ-шІыкІэ сыкъытегушыІэнэу амал сиІ. Сешагъ ыкІи сыукІыгъэ, ышъуи тесхыгъ, згъэгъугъэ, сшыпхъумэ, сшыхэмэ пэІуапхъэ, пшъэ-пІапхъэ ястэу къыхэкІыгъ. КъызэрякІурэр, илгъэс пчъагъэм зэрагъэфедэрэр слъэгъугъэ.

Псыбланэр псым хэсыным есагъэу щыт. Ыпкъышъол кІыхъэ, сантиметрэ 55 — 95-рэ фэдиз мэхъу. Псым зычІэгъон зыхъукІэ жыыр къызэрищэрэ, зэрэкІохэрэ органхэр зэфешыхъэшъ, псым къычІэкІыжыфэ зэфэшІыгъэу еІыгъых. ЫІагъахэр кІакох, ыкІэ кІыхъэ — сантиметрэ 26 — 55-рэ фэдиз мэхъу. Ар зэриІгъэшъурэм къыхэкІэу уж гъэнэфагъэ къегъанэ.

Псыбланэхэр псы нэпкъхэм лъабжэкІэ ащатхурэ набгъохэм арэсых. Ахэр нахъыбэм зыдэшІэхэрэр Евразиер, Африкэр, Темыр ыкІи Къыблэ Америкэр, Урысыер, Адыгеир арых. Ілгъэсым щырхэр тІо къафэхъух, зэлъфэгъум 2 — 4-р зы шъхъэм къыкІэхъо. НахъыбэмкІэ ышхырэр пцэжые-хэр арых. Анахъ инэу псыбланэм ащыщэу альгытэхэрэр Аф-

рикэм исхэр арых. Ахэр зэкІэ ашъокІэ зэфэдэх пІоми ухэу-къошгъэп: гъожышъо-ежъашъо яІэу джэрзым фэдэу шІуцІашъо дийгъэу мэжыу. Ащ фэдашъо къызиштэрэр шъор те-хыгъэу, гъэгъугъэу, гъэтэджыгъэ зыхъукІэ ары.

Мы псэушъхъэм уешэнкІэ анахъ зигъор псыхъохэр къызиухэкІэ, къыгъэщтхэу мыл зэгъоутыгъэхэм къадэщырэ нэпкъыхэр псыбланэм ыІгъунхэ ыІгъэкІы зыхъукІэ ары. Ар сэшІэти, чІыопсыр къызэрэхъурэм тефэу псыбланэу Мартэ псыхъо хэсмэ сшэныр езгъажэщтыгъэ. Ау псыхъо нэпкъымэ ащыІыгъэхэзэ чыжъэу зэрэкІоштыр сэшІэти, псыбланэм сешэкІоным дэгъоу зыфэгъэхъазырыщтыгъэ: хъашъо цазымэхэр зыщыслъэштыгъэх, сшхын горэхэри зыдасштэщтыгъэх. Ащ тетэу ыуж сфызэ Мартэ итемэнышъо мээу еклэпцІэхэр (чыгъ лъэпкъ) зыхэтхэм ІонтІэ-щантІэу кІозэ псыхъоІум Іульгъэшъогъэ темэным сыхишагъ. Ос тІэкІу къыхипхъэу ригъэжъагъ. Ау къызэремысыщтыр шІэхэу къэлэгъуагъ: дунаир нахъ къэнэ-фыгъ. Ащ псэушъхъэу зыуж

сфырэм гъогуу зэрыкІорэр нахъ къыхэщы къышІыгъ. Ышъхъэ къызщычІи-гъэщын ыІгъэкІыщтым нахъ сыфэсакъэу езгъэжъагъ. А уахътэм сапэкІэ сызэплгъэм къутэмэ чыпэ цІыкІу горэм хъатэу зыкъымыгъэ-Іагъау, ыпэ шъомбгъо цІыкІу ошІэ-дэмышІэу къычІи-гъэплгъынэу къыригъэжъа-гъэу гу лъыстагъ. Ащ тефэу сэри шхочыр хъазырэу сІыгъти, фэгъэгъэси щэр изгъэкІыгъ. Сызэблагъэти, мыл пІуакІэм къычІэгъэутэрэзыкІыгъ. ПсынкІэу сечъалІи ошымкІэ

(отычымкІэ) сеуагъ зэрэслъэкІэу ышъхъэ. ЫІбгъэ дэгъэзы-ягъэу, ыІгъэбжъэ пІуакІэхэу къэгъэщыгъэхэр, ІэІыын хъу-раем фэдэхэу, къыхэщыхэу са-пашъхъэ къыфагъ. Сэри псын-кІэу зыпкъ кІэзэзызэ зызыут-хыпкІыштыгъэр сІалъмэкъ къысыдзагъ. Ар къэсыукІыным пае мэфэ реным ыуж ситыгъ сынэ тесымыхэу, мыл чІэгъым къызщычІэкІын зыщылгъэкІыщт чІыпІэм сынаІэ тез-гъэтызэ, зы чІыпІэм бэрэ сы-щытэу къыхэкІыгъ. Ащ икъэ-укІын мэфэ псау тезгъэкІо-дагъэми, непэ къызнэсыгъэм ышъо идэхэгъэрэ ишъэбагъэрэ сынэгу кІэкІырэп. Ышъо тесхи зысэгъэгъум, ащ идэ-хагъэрэ ишъэбагъэрэ дунаир къагъэкІэракІэу тиунэ дэпкъ бэрэ пыІгъэжъагъ. ПшъапІэ яІгъэшІыми урытеукІыты-хъанэу щытыгъэп, сыда пІомэ ащ фэд унэхэр зэрэзІуахы-хэрэр, зэрагъэ-дахэхэрэр.

Джы псыбланэхэм ятІысы-пІэхэр зэблэ-хугъэ зэрэхъу-гъэхэм къыхэ-кІэу язекІуакІэ-хэри фэшъха-фых, нахъ ма-кІэуи уаІукІэу ыублагъ.

БІЛГЪОЖЪ
Зулъгарин.
Адыгэ къэралыгъо универ-ситетым ипро-фессор.

Социальнэ пенсиехэм къахэхьощт

Клэлэцыкы сэкьатхэм ыкыи яцыкыгъом къыщыублагъу а 1-рэ купым хэхьэрэ сэкьатныгъэ зилэхэм аратырэ социальнэ пенсиехэм къахэхьощт. Урысые Федерацием Иофшэнымкыи ыкыи социальнэ ухьумэнымкыи иминистрэу Максим Топилиным къызриуагъэмкыи, а Иофым ехьыллэгъэ законопроект мэзаем Къэралыгъо Думэм рахьыллэщт. Урысые Федерацием и Правительствэ хэбзэхьу-

хьан Иофшэнымкыи и Комиссие законопроектыр игъо ылъэгъугъ, гъэтхэпэм и 1-м шомыкыи ар Къэралыгъо Думэм Іэклагъэхьащт. Ащ зэригъэнафэрэмкыи, клэлэцыкы сэкьатхэм ыкыи яцыкыгъом къыщыублагъу а 1-рэ купым хэхьэрэ сэкьатныгъэ зилэхэм аратырэ социальнэ пенсиер процент 20-м нэсэу къалэтыщт ыкыи мазэм аратырэр сомэ 8704-м нэсыщт (район коэффциентэу 1,1-р игъусэжымэ сомэ 9574-м нэсыщт).

Къызэралытагъэмкыи, законопроектым ишъуагъэкыи клэлэцыкы сэкьатхэр ыкыи яцыкыгъом къыщыублагъу а 1-рэ купым хэхьэрэ сэкьатныгъэ зилэхэр зы-

плухэрэ унэгъо мин 764-м социальнэ ухьумэныгъэу ялэр нахьышлоу зэхэшагъэ хьушчт.

Сэкьатныгъэ зилэ клэлэцыкы медико-социальнэ экспертизмкыи бюром ыгъэунэфыгъэ палъэм тегъэпсыкыгъэу социальнэ пенсие афагъэуу, ау а палъэр клэлэцыкы ыныбжы илэс 18 зыщыхьурэм шлокыи ылъэкышчт. Ыныбжы ащ зынэсыкыи медико-социальнэ экспертизмкыи федеральнэ къулыкыум зэфэхьысыжыу ышлыгъэм тегъэпсыкыгъэу ар ицыкыгъом къыщыублагъу сэкьатныгъэ зилэкыи алъытэн алъэкышчт.

2012-рэ илэсым итыгъэгъазэ и 31-м ехьуллэу сэкьатныгъэ зилэ клэлэцыкыгъом ыкыи яцыкыгъом къыщыублагъу а 1-рэ купым хэхьэрэ сэкьатныгъэ зилэхэм социальнэ пенсиеу аратырэр сомэ 7253-рэ чыпыч 43-м шлокышчтгытэп.

Мы лъэхъаным сэкьатныгъэ зилэ клэлэцыкы 1405-рэ ыкыи яцыкыгъом къыщыублагъу а 1-рэ купым хэхьэрэ сэкьатныгъэ зилэ нэбгырэ 519-рэ Адыгэ Республикэм шрпсэу.

ХэбзэІахьхэм къащегъаКІэ

Къэралыгъомрэ цыфымрэ ахьщэ Іахь-Іахькыи зэдыхэлажъэхэзэ пенсиехэм апае цыфым мылкъу зэлуиэгъэкыи ылъэкыи зыгъэнэфэрэ Программэм тиреспубликэ щыщхэу хахьэхэрэм япчъагъэ илэс къэс хэхьо. Непэ ехьуллэу ахэм япчъагъэ 9038-м нэсыгъ. Программэм Иоф ышлэу зиублагъэм къыщегъэжыагъэу ахэм къафызэуахыгъэ счетхэм зэкІэмкыи сомэ миллион 59,4-рэ арагъэхьагъ. КІэкІ дэдэу тыгу къэдгъэкыжымэ хьушчт ащ шапхэу пылтыр. Цыфым сомэ мини 2-м къыщымыкыиу илэсым къыкыи ІоуІ исчет зыригъахькыи, джащ фэдиз къэралыгъоми къыфыхегъэхьожьы. Сомэ мин 12-м зынигъэсыкыи къэралыгъори джащ фэдиз Іахькыи къыхэлажъэш, исчет илтыр сомэ мин 24-м нэсы.

Мыщ дэжым зэкІэми анаІэ тырдгъадзэ тшлоигу цыфым ежы ишлоигоныгъэкыи пенсием пае ахьщэу ытырэм хэбзэІахьхэр зэрэтемыхьохэрэр. Сыда ащ кыкыиэр? Ащ кыкыиэр лэжъапкыиу кыратыгъэм техьорэ хэбзэІахьхэмкыи хэгъэкыи хэр фашыи хэ фаеу зэрэгъэпсыгъэр ары. ГушыІэм пае, илэсым къыкыиу программэм тегъэпсыкыгъэу сомэ мини 2 цыфым ытыгъэмэ, сомэ 260-рэ хэгъэкыи,

сомэ мин 12 ытыгъэмэ, сомэ 1560-рэ хэбзэІахь хэгъэкыи фэгъэнэфэн фае. Федэхэр къэбгъэлъэгъон ыкыи хэбзэІахь хэгъэкыи хэр илэсищым къыкыи ІоуІ бгъэнэфэнхэ уфит. ГушыІэм пае, 2012-рэ илэсым птыгъэ ахьщэм тегъэпсыкыиу къэтІогъэ сомэ пчъагъэхэм афэдиз къыкыи Іэжыагъэхэ 2013-рэ, 2014-рэ, 2015-рэ илэсхэм ябгъэгъэнэфэн уфит. Лэжъапкыиу къыуатышчтым хаубытыкыиэр хэбзэІахьхэр а сомэ пчъагъэм фэдизкыи нахь макыи пфашышчт.

Ащ тетэу ябгъэгъэпсыным фэшІ хэбзэІахьхэмкыи къулыкыум лъэлу тхыгъ ептын ыкыи ащ гъусэ фэшІын фае ахьщэр зэрэптыгъэр къэзыушы-хьатырэ тхыльхэр.

Пенсиехэмкыи фондым
Адыгэ Республикэмкыи и Къутамэ
ипресс-къулыкыи.

Шу зышлэрэр, зынапэ дахэр ащыгъупшэрэп

Кыкыи Исмахьил Хьалао ыкыи идунай бэмьшлэу ыхьожьыгъ. Ар къуаджэу Нэшъу-къуае къыщыхьугъ ыкыи шапугъ. Пасэу янэ-ятэхэр чинэхь, ежы нахьыкыи хэр ыплу-

жыи хэу, алъако тыригъэу-цожьынхэу хьугъэ. Ащ къы-хэкыиу илэс зыбгъупшІ нахь мыхьузэ, трактор бригадэм прицепикыиу Іухьагъ. Ицыкыиу къыщегъэжыагъэу Ио-

фэу зыпылтыр дэгъоу ыгъэцкыиу зыригъэсагъ. Іэдэб дахэ, адыгэгъэшхо хэлхэу къэтэгъэжыгъ, Иофэу зыфагъазэрэр икыи фэдизэу ыгъэцкыиу, шыпкъагъэр ишэнэу къыхьыгъ, ымакыи ымыгъэлъэшэу, иныбджэгъухэм, иІофшІэгъухэм тынхэу адэгъушыІэу, ишэн гъэ-

тылтыгъэкыи зыхэтхэм къахэщэу шытыгъ.

Унэгъо дахи иІагъ. Иштхьэгъусэ Дарыетрэ ежыирэ сабыи гушлэубыухэр апугъэх. Анахьыжы Вячеслав Волгоград дэт институтыр инженер-псэолъэшІэу къыухыгъэу, исэнэхьаткыи Иоф ешІэ. Амингт Пшызэ шьолтыр медицинэ институтр къыухыгъэу врачэу мэлэзэ. Акыи нахьыкыиу Аслъан Пшызэ шьолтыр

мэкъу-мэщ институтр къыу-хыгъ.

Исмахьилэ зэрэцыф дэгъу-гъэм, шэн шьырыт зэриІагъэм апае къуаджэм дэсхэм ащыгъупшэщтэп.

З. У. БЛЭГЪОЖЪ,
профессор,
КЫКЫИ Адам, клэлэегъадж,
КЫКЫИ Вячеслав,
клэлэегъадж,
УДЫКІЭКО Казбек,
пенсионер.

Адыгэ Республикэм и Закон

(Къызыкыи Іэжыгъэр
мэзаем и 19-м
къыдэкыи гъэ номерым ит).

3. КъызэкІэгъэкыиу гъэ шыкыиу тетэу чыпІэ бюджетхэм аратыгъэгъэ мылкъур къызатыжыи фэе палъэр заукоклэ ыкыи (е) зытемылтыгъэгъэ Иофыгъохэм мылкъур запэуагъахькыи, Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыфызэкІагъэкыиу (къаы-хьыжыгъэн) фэе сомэ пчъагъэр къарагъэтыжыи чыпІэ бюджетхэм афатлупшын фэе мылкъу (чыпІэ бюджетхэм субсидиэхэу аратыхэрэр хэмытэу) шытым Адыгэ Республикэм финан-схэмкыи ыгъэнэфэгъэ шыкыиу тетэу ар хаубытыкыиу ашлэщтэу гъэнэфэгъэнэу.

Я 14-рэ статъяр. Адыгэ Респу-бликэм икьэралыгъо ІоуІ чыфэхэр

1. Адыгэ Республикэм икьэралы-гъо ІоуІ чыфэхэр 2013-рэ илэсымкыи сомэ миллиарди 2-рэ миллион 700-рэ мин 528,6-у, 2014-рэ илэсымкыи сомэ миллиарди 2-рэ миллион 916-рэ мин 978,4-у, 2015-рэ илэсымкыи сомэ миллиарди 3-рэ миллион 425-рэ мин 757, 0-у гъэнэфэгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо ІоуІ чыфэхэр 2014-рэ илэсым ищылэ мазэ и 1-м ехьуллэу сомэ миллиарди 2-рэ миллион 400-м шомыкыиу ащ хэхьэ Адыгэ Республикэм икьэра-

лыгъо шэхэмкыи чыфэхэр сомэ мин 0.0-м зэрэшомыкыиу ащ хэхьэ Адыгэ Республикэм икьэра-

3. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо ІоуІ чыфэхэр 2015-рэ илэсым ищылэ мазэ и 1-м ехьуллэу сомэ миллиарди 2-рэ миллион 850-м шомыкыиу ащ хэхьэ Адыгэ Республикэм икьэра-лыгъо шэхэмкыи чыфэхэр сомэ мин 0.0-м зэрэшомыкыиу ащ хэхьэ Адыгэ Республикэм икьэра-

4. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо ІоуІ чыфэхэр 2016-рэ илэсым ищылэ мазэ и 1-м ехьуллэу сомэ миллиарди 3-рэ миллион 400-м шомыкыиу ащ хэхьэ Адыгэ Республикэм икьэра-лыгъо шэхэмкыи чыфэхэр сомэ мин 0.0-м зэрэшомыкыиу ащ хэхьэ Адыгэ Республикэм икьэра-

5. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо ІоуІ чыфэхэм яхьыллэгъэ фэІо-фа-шлэхэмкыи хьарджхэр 2013-рэ илэс-ым ыкыи план палъэу 2014-рэ ыкыи 2015-рэ илэсхэм Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ихьарджхэм япроценти 10-м, Урысые Федерацием ибюджет системэ ибюджетхэм къахэ-кыиу субвенциехэм хьарджэу апы-лтыр зыфэдизыр хэмытэу, шомыкыи-шчтэу гъэнэфэгъэнэу.

6. Ухэсыгъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм икьэралыгъо ІоуІ чыфэхэм я Программэу 2013-рэ илэсым телытагъэр мы Законом

игуадзэу № 27-м зэригъэнафэрэм тетэу;

2) Адыгэ Республикэм икьэралы-гъо ІоуІ чыфэхэм я Программэу план палъэу 2014-рэ ыкыи 2015-рэ илэсхэм ателытагъэр мы Зако-ным игуадзэу № 28-м зэригъэнафэ-рэм тетэу.

7. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо шэхэр 2013-рэ илэсым ыкыи план палъэу 2014-рэ ыкыи 2015-рэ илэсхэм арамытышчтэу гъэнэфэгъэнэу.

Я 15-рэ статъяр. Адыгэ Респу-бликэм 2013-рэ илэсымкыи анахь шьхьаІэу щыт псэуалъэхэмрэ объ-ектхэмрэ

Адыгэ Республикэм 2013-рэ илэс-ымкыи анахь шьхьаІэу щыт ипсэуалъэ-хэу ыкыи иобъектхэу Адыгэ Респу-бликэм и Законэу «Адыгэ Респу-бликэм и инвестиционнэ ИофшІэн ехьы-Іагъ» зыфилэу номерэу 64-рэ зытетэу 1998-рэ илэсым мэзаем и 9-м ашта-гъэм зэригъэнафэрэм тетэу къэралыгъо ІэпыІэгъу зыратыхэрэр мы Законом игуадзэу № 29-м зэригъэнафэрэм те-тэу ухэсыгъэнэу.

Я 16-рэ статъяр. Мазэ къэс ара-тыр ахьщэ тынхэр индексацие зэрашыхэрэр зыфэдизыр гъэнэ-фэгъэныр.

Мазэ къэс аратыр ахьщэ тынхэр 2013-рэ илэсым проценти 5,5-у, 2014-рэ илэсым проценти 5,0-у,

2015-рэ илэсым проценти 5.0-у гъэ-нэфэгъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп зырызхэм ащыщхэм социальнэ ІэпыІэгъу ятыгъэнымкыи шІэгъэн фа-ехэм яхьыллэгъ» зыфилэу номерэу 278-рэ зытетэу 2004-рэ илэсым тыгъэ-гъазэм и 30-м аштагъэм ия 5-рэ ста-тыя ия 4-рэ Іахь зэригъэнафэрэм тетэу Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп зырызхэм ащыщхэм;

2) Адыгэ Республикэм и Законэу «Опекэм (попечительствэм) тегъэ-псыкыиу алыгъ, джащ фэдэу аплу-жыи хэм фэшІ унагъохэм заратыкыи клэлэцыкыиу ялыгъи пае мазэ къэс ахьщэ тынхэу аратырэр зыфэдизыр ыкыи зэраратырэ шыкыиу ехьыллэгъ» зы-филэу номерэу 338-рэ зытетэу 2005-рэ илэсым бэдзэогъум и 21-м аштагъэм ия 3-рэ статья ия 3-рэ Іахь зэригъэна-фэрэм тетэу клэлэцыкыиу Іыгыгъэн-хэм фэшІ.

Я 17-рэ статъяр. Мы Законом кыуачІэ иІэ зэрэхьурэ шыкыиу

Мы Законом кыуачІэ иІэ мэхьу 2013-рэ илэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхьхэу
ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан.

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 14, 2012-рэ илэс
№ 140

«Шульэгъум инэф — гум иорэд»

Шульэгъумрэ музы-
кэмрэ язэпхыныгъэхэр
сыда кызыщежъэхэ-
рэр? Джэуапыр

къэгъотыгъошлюу зэрэщымытыр Хъакъуй Заремэ дэгъоу ышлээ, концертыр зерищэнэу зигъэхъазырыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние нэп-щыкӀошт пчыхъэзэхъхэм нэбгырабэ кыкӀэлъэулыгъ.

— БлэкӀыгъэ илӕсым иаужыр-рэ мазэхэм концерт макӀап зэхэт-шагъэр, — къеуатэ Адыгэ Респуб-ликэм и Къэралыгъо филармоние идиректор шъхӀалэу, Урысыем културэмкӀэ изаслуженнэ ИофшӀэу Хъот Заур. — Искусствэм пыща-гъэмэ ялӕлӕхэр кыдэтлӕтыгъи, нахъ зегъаушӀомбгъугъэу зичӕзыу

концертыр зэхэтшэнэу итхъухъагъ. «Шульэгъум инэф — гум иорэд». Джары филармонием щыкӀошт пчыхъэзэхъхэм зэр-джагъэхэр.

Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу Кушъэкъо Симэ ады-габзэкӀэ, урысыбзэкӀэ, францу-зыбзэкӀэ, нэмыкӀ бзэхэмкӀи орэд-

хэр кыӀоштхы. Дунаим щыцӀэрыӀохэу Эдит Пиаф, Селин Джон, Джо Дассен, нэмыкӀхэм къаӀоштхыгъэ орэдхэр филармонием щы-зэхэтхыгъы. Сергей Посо-биловымрэ Светлана Ми-тусэрэ мэкъамэхэр скрип-кэмкӀэ, къамылымкӀэ кы-рагъӀоштхы. Шульэгъу нэ-фыр кызыщежъэрэр, гур зӕлӕзыкӀурэ шульэгъур искусствэм щызэхъышӀэ зышӀоигъохэр зэхъаӀомэ пчыхъэзэхъхэм кырагъэб-лӕгъагъэх.

Сурэтым итыр: Адыгэ Республикэм инароднэ ар-тисткэу Кушъэкъо Сим.

БОКС. АР-м ИЗЭУХЫГЪЭ ЗЭНЭКЪОКЪУ

ТиныбжъыкӀэхэр къахэщыгъэх

Адыгэ Республикэм иныбжъыкӀэхэм боксымкӀэ язӕлӕхыгъэ зэнэкъокъу Джаджэ щыкӀуагъ. Къулыкъур Афганистан щызыхыгъэ тидзӕкӀолӀхэм афӕгъэхыгъэ зӕлӕлӕгъухэм спортсмени 160-м нахыбэ ахӕлӕжъагъ.

Краснодар ыкӀи Ставрополь крайхэм, Ростов хӕкум, Къэрэ-щӕ-Щӕрджӕсым, Адыгеим ялӕ-кӀохэр апӕр чыпӀэхэм афӕбэ-

нагъэх. Адыгэ Республикэм щыцӀ кӀалӕхэр медалэу кыда-хыгъэхэм япчъагъӕкӀи, ухъа-зырыныгъэу къагъӕлӕгъуагъэмкӀи

къахэщыгъэх. Тибоксер 42-мэ аныбжъхэмрэ яонтӕгъугъэрэ ялӕтыгъэу лӕкӀэу ялӕ аушӀгъ-кӀуы. Илӕси 10 — 11, 12 — 13, 14 — 15 зыныбжъхэм ащыщхэу апӕр чыпӀэхэр кыдӕзыхыгъэ-хэр: ЦыкӀушъэ Тимур, Суббо-тин Даниил, Спирин Глеб, Хъо-джэе Шамил, Лыин Адам, Да-гаев Хасанбек, Уджыхъу Амир, Комнатный Дмитрий, Белоусов Даниил, Гайрабеков Исраил, Со-ловьев Константин, Ли Тимур, Перошко Владимир, Юдин Юрий.

Боксер анахъ дӕгъухэу кыха-хыгъэхэр: ЦыкӀушъэ Тимур, Уджыхъу Амир, Лыин Адам. Апшъэрэ спорт ухъазырыныгъэ зыщызӕрагъӕгытыр Адыгэ рес-публикэ еджапӀэм итренер-кӀэлӕгъаджэу, Урысыем ыкӀи Адыгеим изаслуженнэ тренерэу Владимир Овчинниковымрэ Мыекъуапэ икӀэлӕцӀыкӀу-ныб-жъыкӀэ спорт еджапӀэу N 1-м итренерэу Александр Кимрэ тис-портсменхэр зӕлӕлӕгъухэм афа-гъэхъазырыгъэх. Урысыем и Къыблэ шӀолӕыр изэнэкъокъоу гъатхэм Волгоград щыкӀоштхэм ахӕлӕжъӕштхэр кыхахынхэм фӕшӀ Джаджэ щызэхъащӕгъэ зӕлӕлӕгъум мӕхъэнэ хъыгъэ иӀ.

СПОРТЫМРЭ ПӀУНЫГЪЭМРЭ

ЩыӀӕныгъэм диштӕу

«Президент зэнэкъокъухэр», спартакиадэхэр, нэмыкӀ зӕлӕлӕгъухэр Адыгэ Республикэм зэрэщызэхъащӕштхэм, дзӕм кӀошт кӀалӕхэр зыхӕлӕжъӕштхэ зэнэкъокъухэм, мыхъо-мышлагъэхэр зезыхъгъэ кӀэлӕцӀыкӀухэр гъогу тӕрӕз тещӕжъыгъэнхэм фӕшӀ спортым шӀуагъэу кытын ылӕкӀыштым, фӕшъаф Иофыгъохэм атегушӀагъэхэр тыгъуасэ Мыекъуапэ щызӕлӕлӕгъэх.

Адыгэ Республикэм физкуль-турэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ и Ко-митет зӕхищӕгъэ зэхъхэм къа-лӕхэмрэ районхэмрэ яадминис-трациехэм спортымкӀэ япащӕхэр, спорт еджапӀэмэ ядиректорхэр, тренер-кӀэлӕгъаджӕхэр хӕлӕ-жъагъэх.

Зэхъхэм кышыгушӀагъэх АР-м физкультурэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ и Комитет итхъаматӕ игуадзэу Джармэкъо Юсыф, ащ иӀофшӀӕгъухэу Ирина Манчен-кӕмрэ Дмитрий Щербаневымрэ, АР-м гъӕсӕныгъэмрэ шӀӕны-гъэмрӕкӀэ и Министерствэ иӀофы-шӀӕу Мамыш Юрӕ, нэмыкӀхӕри.

Спорт зэнэкъокъухэр еджа-пӀэхэм нахъ дӕгъоу ащызэхъ-щӕгъэнхэм, республикэм щы-кӀорэ зӕлӕлӕгъухэм командэхэр дӕгъоу афӕгъэхъазырыгъэнхэм, нэмыкӀхэм Ю. Джармэкъор къатегушӀагъ. Дзӕм кӀошт кӀа-лӕхэм апае зэхъхэр зэнэкъокъу-хэр щыӀӕныгъэм нахъ пӕблагъэ шӀыгъэнхэр пшъӕрылӕ шъхъа-лӕхэм зӕу ащыщӕу ылӕтыагъ.

Спортым имастерхэр Адыге-им щагъэхъазырых, ау сӕнау-щыгъэ ин зыхӕлӕхэр, Урысыем ихъшыпыкӀыгъэ командӕмэ ахӕт спортсменхэр тиреспубликэ икӀыжъыхэу, нэмыкӀ шӀолӕыр-

хэм ацӀкӀэ дунӕ зэнэкъокъухэм ахӕлажъӕхэу бӕр кыхӕкӀы. Иофым къэралыгъо екӀолӀакӀэ фашӀын, хӕшӀыкӀ фызиӀэхэр ащ пылӕынхэ зӕрӕфӕм зэхъхэм шытегушӀагъэх.

Гъзӕтхэм, телевидением, ра-диоим журналистхэм физкульту-рэм, спортым афӕгъэхъыгъэу ат-хыхэрэм, къатынӕу зэхъхэрэм еплӕыкӀэу фыряӀэри зэхъхэм щызэхъхыгъ. Шӕн-хӕбзӕшӀухэр лыгъӕкӀотӕгъэнхэ зӕрӕфаер тӕ, журналистхэм, кыдгурӕло. Ащ имызакъоу, щыкӀагъэу ялӕхэм

нахъ шъхъӕныгъэу ягугъу тшӀы-ныр нахышӀукӀэ тӕлӕытӕ.

Спорт псӕуалӕхэр щыӀӕныгъэм щыгъӕфедӕгъэнхэм фӕгъэхыгъэ Иофыгъохэр зэхъхэм кышӀаӀэ-тыгъэх. ГушӀыгъу тызыфӕхъу-гъэх Хъабӕхъу Адамэ, Хъуажъ Мӕджыдэ, Ппатӕкӕо Аслъан, Цӕй Нухъэ, ХъакӀамызэ Аслъан, Джар-мэкъо Нурбий, Пшыкӕаныкӕо Долӕтыкӕо, Сергей Двойниковым, Павел Иваненкэм, Виктор Босен-кэм, фӕшъхъафхэм кызӕррӕта-Ӏуагъэу, спортым ипӀуныгъэ мӕ-хъанэ хӕпшӀыкӀэу зыкӕйӕтыгъ, зӕ-нӕкӕокъухэр ащ диштӕхэу зэхъ-щӕгъэнхэ фае.

Сурӕтхэр зэхъхэм кышӀы-тырагъэх.

НӕкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТӀЫЛӔ Нурбий.

Зэхъзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм
лӕпкӕ ИофхэмкӀэ,
ӀӕкӀыб кӕрӕлхэм
ащыпсӕурэ
тильӕпкӕгъухэм
адырӕлӕ
зӕпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи кӕзбар
жъугъэм
иамалхэмкӀэ
и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскӕр, 236

Редактор
шъхӀалӕ
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхӀалӕм
иапӕрӕ гуадзӕр
МЭШӀЛӕКЪО
Саид

Редактор
шъхӀалӕм
игуадзӕр —
пшъӕдӕкӀыжъ
зыхыыр
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хъусен

Редакциер
зидӕщыӀӕр:
385000,
кӕ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскӕр,
197.
Телефонхэр:
приемнӕр:
52-16-79,
редактор шъхӀалӕм
иапӕр
гуадзӕр:
52-49-44,
редактор гуадзӕр-
пшъӕдӕкӀыжъ зы-
хыыр секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хӕутын ИофхэмкӀэ,
телерадиокъӕтын-
хэмкӀэ ыкӀи зӕлӕы-
ӀӕсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпӀэ гъӕлоры-
шӀанӀ, зӕраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырӕр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӕ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскӕр,
268

Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 454

Хӕутыным
узыкӀӕтхӕнӕу щыт
уахътӕр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкӀӕтхӕгъэхэ
уахътӕр
Сыхъатыр 18.00